

رېبهري حاجي و عمره كاراز

دهسته‌ی هوشيار كردنه‌وی نيسلامی نه حج رېبهري حاجی و عمره‌كارو ميوانی مزگه‌وتی پيغه‌مبه‌ر ﷺ

نوسینی دهسته‌ی هوشياری نيسلامی نه حج

وه‌رگيړانی نه‌همه‌د ميرزاړوسته‌می ی ژيرو

۱- حج - رېبه‌ر ۲- عمره - رېبه‌ر

پيشه‌کی

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبي بعده نبينا محمد بن عبدالله وعلى آله وصحبه، أما بعد:
دهسته‌ی هوشياری نيسلامی له‌حج به‌خته‌وره که‌نم رېبه‌ره پوخته‌یه پيشکه‌ش به‌حاجیانی
مالی خوار(بيت الله الحرام) بکات که‌بريتيه له‌ساده و سانا ترين و پوخته ترين حوکه‌کانی حج و
عمره، سه‌ره‌تا به‌هنديّ ناموژگاری گرنگی نه‌فسی خومان ده‌ست پیّ ده‌که‌ين نه‌مجار
ناموژگاری نيوه‌ی به‌ريز، وه‌ده‌ستپيکی ناموژگاریه‌کانيشمان به‌فه‌رمايشتيکی خواي گه‌وره و
پاک و بيگه‌رد له‌باسی پرگار بوان له‌به‌نده براوه‌کانی خوی که‌ه‌يانه، له‌دنیاو له‌پوژی دوايي دا

براو و سه‌رب‌رزو سه‌رفرازن ده‌پازینینه‌وه که‌ده‌فهرموی: ﴿وَتَوَاصُوا بِالْحَقِّ وَتَوَاصُوا بِالصَّبْرِ﴾ (۱).
هه‌روه‌ها به‌کار کردن به‌فهرموده‌ی خوی تا‌ک و ته‌نیا که‌ده‌فهرمویت: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا
تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ (۲).

(۱) أ. سورة العصر: (۳).

ب - واته: ته‌نھا هه‌رئه و بړوادارانه خه‌ساره‌تمه‌ند نین که‌کرده‌وه‌ی چاک
ده‌که‌ن و و ئاموژگاری خه‌لکی ده‌که‌ن بۆ هه‌ق و پراستیه‌کان و پړنومایی بۆ
به‌رنامه‌که‌ی خواو بانگه‌وازکاران و ئاموژگاری کاران بۆ خوږاگری
و ئارامگری له‌سه‌ر هه‌مو ئه‌و به‌لاؤ ناخوښی و ته‌نگ و چه‌له‌مه و ئاریشانه‌ی
ژیانی دنیا‌ییان و له‌سه‌ر ئه‌و هه‌مو ناخوښی و ئازارو ئه‌شکه‌نجه و
سوکیه‌تی پی‌ کردن و توند کردنیان له‌کونجه تاریکه‌کانی گرتو‌خانه‌کانی
کافران و بی‌باوه‌پان و مله‌وره‌کان له‌سه‌ر بانگه‌وازو بانگه‌شه کردنیان بۆ
به‌رنامه‌که‌ی خوی گه‌وره، هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌نده‌ی به‌ندایه‌تی بۆ تاکی

داوات لی دهکهین ئەی برای حاجی به پیزم که به وردی ئەم نامیلکه یه بخوینیته وه پیش ئەوهی بکه ویته ناو کارهکانی حهجه وه و له بهریان بکهیت و به پی ی پینوما ییهکانی برۆیت به رۆه بۆ ئەوهی بتوانیت ئە و فره به ته واوی و به بهرچا و پۆشنی و زانستیانه ئەنجام بدهیت زانیاریهکی ته واوی - إن شاء الله - تیدا وهرده گریت و پیوستیت به زۆر له پرسیارهکان نابیت ئەگه به وردی لی حالیا به بخوینیته وه.

داوی حهجیکی وهرگرا و به خته وهر و وهه ولئیکی (سعیاً) واته سهفا و مهروایهکی وهرگرا و کرده وه گه لئیکی چاک و قبول کرا و بۆ هه موان له خوی پهروه ردگاری جیهانیان دهکهین.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

خوی گه و ره دهکه ن و خه لکی بۆ بیروبا وهر پی یه کتا په رستی (الله) گیان بانگ دهکه ن. وهرگیر.

(أ. سورة المائدة: (۲).

ب - واته: له سه ر چاکه و چاکه کاری و هاریکاری و یارمه تی یه کتری ده ستگیرۆیی و یارمه تی یه کتری بده ن و له سه ر خراپه و خراپه کاری یارمه تی یه کتری مه که ن و یه کتری هه میشه بۆ چاکه هه ل بنین نه ک بۆ خراپه کاری. وهرگیر.

نامۆزگاریه گرنگه کان

ئەى حاجیه به پیزه کان زۆر سوپاس و ستایشى خۆای گه وره ده کهین که هاریکاری کردویت و یارمه تی داویت بۆ هانتت بۆ حه جى مالى خۆى، وه داواى لى ده کهین که کرده وه چاکه کان له ئیمه و له ئیوهش وه بگریت و پادشاتمان به چەند هیندانه بداته وه.

وا ئەم چەند نامۆزگاریه پیشکەشى ئیوهى به پیز ده کهین و داوا خوازین که خۆای گه وره حه جه کانمان لى وه بگریت و کۆششىكى (سعیاً) واته سه فاو مه روايه کى سوپاس کراو (وه رگراو) مان پى ببه خشیت.

۱ - بهیننه وه یادی خۆتان و هه ست بکه ن که ئیوه له گه شتیکی پیروزدان که له سه ر بنه ماو بناغه ی ته نها خوا په رستی داده مه زریت و به ریا ده بییت، هه روه ها له سه ر بنه ماى نیاز پاکی و ئیخلاسیه ت بۆ خۆای گه وره و وه لام دانه وه ی بانگه وازو گوئى رایه لى و به ندایه تی کردن بۆ خوا، و داواکار و ئومید خوازی پاداشتی خۆای پاک و بیگه ردو کرئى وه گرتن له په روه ردگاری جیهانیانت بۆ

دهکهین، ههروههها گوی پابهلی نیردراو وپیغه مبهیری ﷺ خوایت، دهی بۆ حهجی وه رگیراوو پاداشتی بهههشت به یارمهتی خوی گهوره.

۲ - وریا بن شهیتان نهکه ویتته نیوانتان و ئاژاوه نه خاته نیوانتانه وه ئه و شهیتانه دۆمینیکی هه میشه له که مین دایه بۆتان ئیوه یه کتریتان خۆش بویت له بهر خاتری خواو هه میشه دور بن له ده مه قالی و مل به ملی و سه ریچی خوی گهوره، ههروههها بزنان که پیغه مبهیری ﷺ فه رمویه تی: {لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ} (آ).

۳ - پرسیار له زانایان و ئه هلی زانست و زانیاری و شاره زایان بکه ن له هه ر شتی که گومانتان تی ی دا په پید کرد له کارو باری ئاین و حه جه که تاندا هه تاکو به بهر چاو پۆشنیه وه ئایینداری و کاره کانی حه ج و عومره که ت به جی بگه یه نیت به گویره ی فه رمایه شتی خوی گهوره: ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ (٤). ههروههها به گویره ی فه رموده ی پیغه مبهیری ﷺ: {من یرید الله به خیراً یفقهه فی الدین} (٥).

(٢) واته: بروای نیه هه ر که سینک له ئیوه هه تاکو ئه وه ی بۆ خوی حه زی پی ده کات بۆ برا موسلمانه که شی حه ز لی نه کات. وه رگیپر.
(٤) أ. سورة النحل: (٤٣).

۴ - بزائن که خوای گه وره چەندان فرزی له سەر فرز کردوین و چەندان سوننه تیشی بۆ دارپشتوین، هەرگیز سوننهت له و که سانه وەرناگریت که فرزه کان ده چوینن، دهی زۆریک له حاجیه بهرینه کانمان خۆ له م راستیه گیل ده کهن و نازاری برایان و خوشکانی حاجی ده دهن به هۆی دروست کردنی قه له بالغی و پاله په ستۆو شان به شانی و تیک چرژان له پینا و ماچ کردن و دهست لیدانی بهرده که یا خود له خیرا پۆیشن (گورگه لۆقه کردن - الرمل) له کاتی ته وافدا یا له کاتی نوێژ کردنی ته واف له دواى مه قامی ئیبراهیمه وه یا له کاتی خواردنه وهی ئاوی زهمزه مدا بۆ نمونه . وه نه مانه هه مویان سوننهتن، و نازار دانی بروادارانیش هه رامه هه رام!! باشه ئه دی چۆن ده کری و چۆن ره وایه له پینا و نه نجامدانی سوننه تیک هه رامیک نه نجام بدهین؟! دهی ئه ی برایان و خوشکانی حاجیم بهر ره حمه تی خوا که ون - توخوا هه میشه له نازاردانی یه کتری دور بکه ونه وه، ئه گه ر وا بکه ن

ب - واته: له هه ر شتیك كه نه تزانی له زانایان و ئه هلی زانست و زانیاری پرسیه . وه رگێر.

() واته: ئه گه ر خوای گه وره خیر و چاکه ی بۆ هه ر که سیك بویت ئه وا له شه ریه ت و کاروباری ئایینه که ی شاره زای ده کات و زانست و زانیاری پی ده به خشییت . وه رگێر.

خوای گوره پاداشتتان بۆ دنوسیت و کریؤ و پاداشته که تان بۆ گوره و چند هیندانه دهکات. **وهنهم**
رون کردنه وهیه تان دهخینه بهردهم و دهلیین:

(أ) نابیّ پیاوان له تهنیشته یا له دواوهی ئافره تان نوێژ بکه ن له مزگه وتی حه رام و له هر مزگه وت و له هر شوینیکی تر به هر بره بیانویه که وه بیت ، هه تا بشتوانیت ده بیّ خۆت بپاریزیت. وه له سه ر ئافره تان پیویسته له دوا ی پیاوانه وه نوێژ بکه ن خۆ له نیاوان و پیش پیاوان نه کو ترو یه کسه ر نوێژ دابه ستن ده بیّ به پیّ ی شه ریه تی خوای گوره برۆن به پیوه چ له به ندایه تیه کاندایه بن و چ له دهره وهی بازنه ی به ندایه تیه کاندایه له بواره کانی تری ژیا نیاندا به تاییه ت له ئه نجامدانی هه ج و عومه ردا.

(ب) نابیّ نوێژ له پیره وه کانی حه ره م و دهرگا کانی دا بکریّت، چونکه ده بیته هۆی ئازاردان و ئازاردانی هات و چۆ که ران و ریّ گرتنی موسلمانان و دروست کردنی قه له بالغی و پاله په ستو. چاودیری مافی برایان و خوشکانی تر تان بکه ن له هه مو شوین و کاته کانی ئه نجامدانی کاره کانی هه ج و عومه ردا.

(ج) نابیّ ببیته کۆسه په و ته گه ره بۆ ته و افکاران به دانیشتن له دهره ی که عبه یانویژ کردن له نزیکیه وه یاهه ستان لای به رده که یا له مه قامی ئیبراهیم له کاتی قه له بالغی دا چونکه ئه مه ده بیته هۆی زیان پیّ گه یاندن و ئازاردانی برواداران و ئه مه ش کاریکی حه رامه .

(د) ماچ کردنی به رده ره شه که سونه ته، وه پاراستنی ریژو که رامه تی موسلمان فه رزه هه روه کو پیش که میک ئاماژه مان پیّ کرد، نه که ی هه رگیژ فه رزیک بچوینیت بۆ به رپا کردنی سونه تیک، له کاتی قه له بالغی دا ئه وه نده به سه که به ده ست ئاماژه بۆ به رده که بکه یه ت و بلّی (بسم الله و الله

أَكْبَر) وله كاتى لى بونه وه له ته وافو دهرچونت زور له سه رخؤو هيمنانه برؤو (له گهل له ته واف بويته وه نه گهر قه له بالغ بو پيويست ناكات ئيستهرم ده بى هر له نزيك مقامه وه نويزه كهت بكهيت نه خير، هه روهما ستونى واته عه مودى دهرمه چو له شوينى لى بونه وهت كه ده كاته ناستى بهرده ره شه كه چونكه نه مه ده بيته هوى دروست كردنى شه پوليكي گه ورهى قه له بالغى و پاله په ستؤ له ناسته داو وه شه پولى دهرى واو لافاوه كانو له كاوه زوريك له ته وافكاران ده كه ونه بن ده ستو پى يان و گيانيان ده كه ويته مه ترسى به تاييه تى پيرو پك كه وه كانو نه خو شو و ئافره تان و تو له بهراميبه رياندا گوناحباريت، به لكو له سه ره خو خو بده بهر پيره وى ته وافكاران و ورده ورده لاي دهر وه بگره هه تاكو وهك ئاو مالك له وه سه رى وله قه راغه وه دهرده چيت و له وى بوشاييه كه بدوزه وه دو ركات سوننه ته كهى ته وافى خو ت بكه گهر وا بكهيت هيچ كه سيش و نه خوشت ئازار ده ده يت. نه مجار دوايى له شينه يى ئاوى زه مزه مه كهت بخو وه و بچؤ بو سه عى كردن واته بو سه فاو مه پوه و له وئيش به هه مان شيوه له سه رخؤو هيمنانه سه فاو مه روه كهت بكه - وه رگنپ).

(ه) كاتى ده گه يته لاي پوكنى (سوچى) يه مانى سوننه ته به ده ستى راست بيگريت واته ده ستى راستى لى بده يت و بلئيت (بسم الله والله أكبر) و دروست نيه ماچى بكهيت، خو نه گهر ته وافكار نه يتوانى ده ستى لى بدات و نه يگه يشتى بابروات و له ته وافه كهى بهرده وام بيت و هيچ ده ستى بهرز ناكاته وه و ئامازه شى بو ناكات وهك نه وهى بو بهرده ره شه كهى ده كات. (و بسم الله والله أكبر) يشى بو ناكات كاتى كه به راستى دا تى ده په ريت. چونكه نه مه له پيغه مبه روه ﷺ نه چه سباوه. وه دروسته له نتيوان پوكنى يه مانى و بهرده ره شه كه دا نه م ويرده

بخونیت یا یلتیت: ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ سورة البقرة: (۲۰۱).

وله کوتابی دا نامۆژگاری هه مو لایهك ده كه یه كه پابه بند بن به قورئان و سوننه وه به گویره ی فه رموده ی خوی بالا ده ست و کار به جی: ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ (۱)

هه ئوه شیئنه ره وه کانی ئیسلام

بزانه ئه ی برای موسلمانم که هه ندی کارو کرده وه هه ن که ئیسلام واته ئیسلامی بونت هه ل ده وه شیئنه وه زۆرینه ی ئه وه هه ئوه شیئنه ره وانه ش ده هه ئوه شیئنه ره وه ن که له م خالانه ی خواره وه دا ده یان گوشین:

* یه که م: هاویه شی په یدا کردن له به ندایه تی کردنی خوادا ئه وه ته خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾ (۷). له وه هاویه شی

(۱) أ. سورة آل عمران: (۱۳۲).

ب - واته: گوی راپه لی خواو پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بکه ن بو ئه وه ی خوی گوره به زه بی و په حمی پیتان دا بیته وه. وه رگیږ.

په‌یدا کردنانه‌ش پارانه‌وه و دوعا کردن له‌به‌ر مردوان و چاک و پیران و هانا بۆ بردنیان و نه‌زر بۆ کردن و قوربانی کردن و سه‌ربرین بۆیان و له‌به‌ر پیّ یانیندا یاله‌سه‌ر گۆرو مه‌زاره‌کانیان.

* دوه‌م: هه‌ر که‌سیک له‌نتوان خۆی و خوادا واسیته و هۆکار دابنیت و داوایان لّ بکات و له‌به‌ریان بی‌پارێته‌وه و داوای تکایان (الشفاعه) لّ بکات و پشتیان پیّ ببه‌ستیت ئه‌و به‌کۆرای زانایانی ئیسلام کوفری کردوه واته کافر بوه.

* سیّ یه‌م: هه‌ر که‌سیک بیّ بپوا نه‌بیّت به‌کافران واته کافران به‌کافر نه‌زانیت یا گومانی له‌کافر بونیان هه‌بیّت یارپبازی ئه‌وان به‌راست بزانتیت ئه‌وه کافر بوه.

* چواره‌م: هه‌ر که‌سیک برپوی و ابیت که‌هیدایه‌ت و پێگه‌ی غه‌یری پیغه‌مه‌ر ﷺ له‌ هیدایه‌ت و پێگه‌ی ئه‌و ته‌واو تر و راست تره‌، یا حوکمی غه‌یری ئه‌و باشتره له‌ حوکمی پیغه‌مه‌ر ﷺ و هک

(٧) أ. سورة المائدة: (٧٢).

ب – واته: هه‌ر که‌سیک هاوبه‌شی بۆ خوای گه‌وره دابنیت خوای گه‌وره به‌هه‌شتی لّ حه‌رام ده‌کات و جیگه‌ و ماوه‌ی ناو ناگری دۆزه‌خه‌ و وسته‌مکاران و هاوبه‌شی په‌یدا کاران هه‌یج یارمه‌تی ده‌رو پلپشت و سه‌ر خه‌ریکی یان نه‌یه. وه‌رگێژ.

ئەوانەى حوكمى تاغوت و ستمكاران و كافرانىان پى له حوكمى ئىسلام راست ترو باشتره ئەوه
كافره له وانەش:

(أ) بپوا بون به وهى كه ئەو سىستم و ياساىانهى كه خەلك (مروّف) داىان دەپىژىت راست ترو
باشترن له شه رىعه تى خوا.

- ياخود سىستم و پىيازى ئىسلام به كه لكى ئەوه ناگرىت كه له سه دهى بىست و يه كه مدا
(وله سه ده كانى داها تو - وه رگىپ -) جى به جى بكرىت.
- يا ئىسلام هۆكارىكه بۆ دوا كه وتنى موسلمانان.
- يان ئىسلام سىستمىكه و تايهت و په يوه نده به مروّفو به په روه ردىگارى و په يوه ندىه كى
پوحيه و هيچ په يوه ندىه كى به لايه نه كانى ترى ژيانه وه نيه.

(ب) ئەو گۆته يهى كه ده لى جى به جى كردنى حوكمى خوا له حەد لىدانه كان دا وهك بپىنى
دهستى دزو به رد باران كردنى (رحم) زىناكه رى به مپىردو ژن هاوردو بۆچه رخ و سه رده مى ئىستا
نابى و ناگونجىت.

(ج) بپروباوه رپت و ابىت كه دروسته حوكم كردن به غه يرى حوكمى خوا كه بۆ مروّفى نارىوته
خواره وه له بواره كانى مامه له و هه لس و كه وته شه رىه كان و حەد لىدانه كان و گشت بواره كانى ترى
مروّفاىه تى، هه تاكو ئەگەر بپروباوه پىشت وانەبى كه له حوكمى خوا باشتره، چونكه به م
بپروباوه رپه ئەوهى كه به كۆراى زانايان خواى گه وره هه رامى كردوه رىگه پى دەدرىت (قد إستباح)،
دىاره شتىكى ئاشكراشه كه هه ر كه سىك شتىك رىگه پى بدات كه خواى گه وره هه رامى كردوه له

ثابین و له شه ریعته که ی خۆی دا وه ک زینا کردن و خواردنه وه ی مه ی و سو خۆری و حوکم کردن به غیری شه ریعته تی خوا ئه وه به کۆ رای زانایانی موسلمانان کافره .

* پینجه م: هه ر که سیک رقی له بواریک له بواره کانی پیغه مبه ر ﷺ ببیته وه که به هوی شه رعیته تی ئه و بواره یا ئه و شته هه ر چه نده کاریشی پی بکات به لام بپوای پی نه بیت، ئه وه ئه و که سه کافر بوه به گویره ی فه رمایشتی خوی به رزو بی هاوتا: ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاَخْبَطُ اَعْمَالَهُمْ﴾ (٩).

* شه شه م: هه ر که سیک گالته و تیز به خواو یا به کتیه که ی یا به پیغه مبه ره که ی ﷺ بکات و به چاویکی سوکه وه سه بیران بکات یا به هه ندی یا به شیک له دین و شه ریعته و حوکمی خوا بکات

(٩) أ - سوره محمد: (٩).

ب - واته: ئه وانه ی رقیان له و به رنامه یه ده ببیته وه که خوی گه وره نار دویه تیه خواره وه که بریتیه له قورئانی پیروژ، ئه وانه خوی گه وره کرده وه کانیا ن هه مو پوچه ل ده کاته وه و به هه وادا ده یان بات و پیت و به ره که ت له خۆیان له ژیا ن و له سه رو مال و خاو و خیزایاندا ناهیلیت. وه رگیڤ.

ئەو كافر بوه به گويڤرهى فه رمايشتى خواى گه وره: ﴿قُلْ أِبَالَهُمْ وَعِشْرُهُمْ وَإِيَّاكَ لَا تَخَافُونَ كَيْدَهُمْ﴾ (۱).
 تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ يُعَذِّبُ طَائِفَةٌ بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿۱﴾.

* حه وته م: جادو و جادوگه رى له و جادوگه ريه ش ليك كردن (صرف) واته دل له يه كترى ره ش كردن ياله پيش چاو ره ش كردن بۆ نمونه دل ره ش كردنى ميڤرد له سهر ژنه كهى ولادانى له خو شه و يستى ژنه كهى و واى لى بكات رقى لى ببيته وه، هه روه ها به زه يى و سۆز هاتنه وه واته هه ل نانى مروؤف بۆ

(۱) أ. سورة التوبة: (۶۶-۶۵).

ب - واته: ئايا ئيوه گالته و قه شمهرى به خوداو به پيغه مبهرو به ئايه ته كانى ده كه ن؟ خواى گه وره ئاگاي له ناو دليانه و هيچى لى ون نابييت، ئەى دورپوه كان ئيوه ئەمرو به هيچ شيوه يه كه بوتان نيه برپو بيانو بيننه وه بۆ پاكانه ي خوتان، چونكه ئيوه به و قسه و خراپه كار يه تان كافر بون دواى ئەوهى برواتان هينا بو له سه ره وه موسلمان و ژير به ژيريش كافر بون و كوفرى خوتان راگه يان. ئيمه ئەگه ره له دهسته يه كيشتان خوش بين كه توبه يان كرد بو به پاستى بروايان هينا بو به لام دهسته يه كى ترتان به پاستى بيباوهر و له خواو له پيغه مبهرى خوا ياخى بون و تاوانبارن و به ئاگرى دوزهخ سزاتان ده ده ين. وه رگيڤر، به سود وه رگرتن له ته فسيري گولشه ن ب ۴۸۴-۴۸۵.

شَتَيْتَ كِه حَزِي لِي نِيه لِه رِيگاي شه يتانه وه . واته جادو كردن له كه سِيك كه كه سِيكي خَوْش بوِيَت
 كه نه سلّه ن بيري شي لِي نه كردونه وه و حه زيشي پِي ناكات . جا هر كه سِيك نه م كاره بكات يان پِي
 ي رازي بِيَت نه وه كافر بوه به گوِيَرِه ي فه رموده ي خواي گه وره: ﴿ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا
 إِنَّمَا نَحْنُ بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ فَلَا تُكْفُرُوا ﴾ (۱۰).

* هه شته م: خَو تِيكّه ل كردن له گه ل هاوبه ش په يدا كه ران و يارمه تي و هاريكاري كردنيان له دژي
 موسلمانان به گوِيَرِه ي فه رموده ي خواي گه وره: ﴿ وَمَنْ يَتَّوَلَّهُمْ مُنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
 الظَّالِمِينَ ﴾ (۱۱).

(۱۰) أ . سورة البقرة: (۱۰۲) .

ب - واته: نه وانه حيله بازو دروژن بون و له بهر فيلَبَازِي خويان هر كه سِيكيان
 فيري جادو بكردايه ده يان گوت: نِيْمه تاقيكه ره وه ين و نه وه ي فيرت ده كه ين بو
 خراپه كاري به كاري مه يينه و بيباوه ر مه به . ته فسيري گولشه ن بال ۴۵ .
 وه گِيَر .

(۱۱) أ . سورة المائدة: (۵۱) .

* تۆیه م: هر كه سىك بىروباوهرى و ابىت كه مروف ده توانىت يان بوى هه به له شه ريعه تى محمد ﷺ ده رىچىت و كارى پى نه كات نه وه كافر به گویره ي فره مايشتى خواى په وه ردگار: ﴿ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ (۱۲).

* ده به م: پشت كردن له ئابىنى ئىسلام ياله و شته ي كه ئىسلام به بى نه و دانامه زرىت و دروست نيه يافىرى نابىت و ياكارى پى ناكرىت نه وه بىباوهره و پى ي كافر ده بىت و ئىسلامه تيه كه ي هه له ده وه شىته وه به گویره ي فره موده ي خواى گه وه: ﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا

ب - واته: نه ي نه و كه سانه كه بىرو اتان هىناوه هه رگىز جوله كه و گاوره كان به دؤست و براده رو پشتىوانى خوتان مه گرن، چونكه هه ركه سىك له ئىوه نه وان به دؤستى خوى بگرىت و دؤستايه تيان بكات نه وه له وانه واته له ئىسلام ده رده چىت له گاورو جوله كه كان ده ژمىردرىت. نه وه ش بزنان خواى گه وه هه رگىز هارىكارى و هيدايه تى سته مكاران و كافران نادات وه رگىر.
(۱۲) أ. سورة آل عمران: (۸۵).

ب - واته: هه ركه سىگ بىجگه له ئابىن و به رنامه ي ئىسلام هه ر ئابىن و به رنامه يه كه تر بگرىت نه وه لى وه رناگىرىت و له پؤژى دوايى دا له زيانمه ندانه. وه رگىر.

مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُتَّقِمُونَ ﴿١٣﴾. ههروهه ها به گویره ی فره موده ی خوای گه وره: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا
أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ﴾ ﴿١٤﴾.

﴿١٣﴾ أ. سورة السجدة: (٢٢).

ب - واته: كئى له و كه سه سته مكار تره كه ئايات و به لگه كانى خوای به سه ردا
ده خویندرینه یانیشان دهرین به لام ئه و پشتیان تى ده كات و هه ر گویشیان
ناداتى . دلنیا بن كه سته مكاران و تاوانباران هه ر وا به سوک و ئاسانى به سه رياندا
پانا بوریت و ئیمه توله له سته مكاران و تاوانكاران ده ستینینه وه و به سزای په وای
خوایانیا ن ده گه یه نین. وه رگتیر.

﴿١٤﴾ أ. سورة الأحقاف: (٣).

ب - واته: ئه وانیه ی ببوا وه پڼو كافر ن هه میسه پشت له و به رنامه و له و قورئانه
ده كه ن كه ئاگاداریان ده كاته وه له و یاخی بوو سه ریچیانیه ی خوای گه وره و له و
ئاياتانه ی كه به سه رياندا ده خویندرینه وه. وه رگتیر.

* جیاوازی نیه له نیتوا گشت ئه م هه لوه شینه ره وانهدا له نیتوان ئه وهی که به گالتهی بیته و ئه وهی به پراستی بیته و ئه وهشی که له ترسان ته نیا ئه وه نه بیته که به زۆری پی ی ده کریت و له دلشیدا بروای ته وا و پته وی به ئایینی ئیسلام هه یه .

په نابخوا ده گرین له توره یی و خه شم و قه هری خوی گه وره له سزای به سفت و سوئی و به هیزی .

چۆنیهتی نه نجامدانی حه ج و عومره و سهردانی مزگه وتی پیغه مبه ر ﷺ

ئه ی موسلمانن به پریز:

به ندایه تیه کانی حه ج و عومره سی جورن: حه جی به ئیسراحت دوا ی عومره (التمتع)، حه ج و عومره ی به یه که وه (القران)، حه جی به ته نی واته بی عومره (الإفراد).

* حه جی به ئسراحت دوا ی عومره (التمتع): بریتیه له به ستنی ئیحرام واته نیهت هینان و چونه ناو عومره وه له مانگه کانی حه جدا (له سه ره تای مانگی شه وال هه تاکو به ری به یانی (سپیده) ی پۆزی ده یه می مانگی (ذی الحجّه))، که عومره که ی ته وا و کرد سه ری ده تاشیت یا کورتی ده کاته وه و جلی ئیحرام ده کاته وه و جله ئاساییه کانی خۆی له بهر ده کاته وه و ده ست به تال ده بیته هه تاکو پۆزی هه شته می (ذی الحجّه) له مه که که یاله نزیکه مه که که ئیحرام ده به ستنه وه و نیه تی حه ج ده هینیت له هه مان سالی که عومره که ی تیدا کردوه .

* حه ج و عومره ی به یه که وه (القران): بریتیه له نیت هینان و چونه ناو ئیحرامه وه به کردنی عومره و حه ج به یه که وه له مانگه کانی حه جدا و حاجی هه ره له یه که م پۆزی به ستنی ئیحرامه که ی خۆی

ناکاته وه و ئیحرامه که ی ناشکیئیت هه تاکو پۆژی قوربانی یا خود ئیحرام به عومره ده به سستی
له مانگه کانی چه جدا و ئه مجار ده چیته ناوی و پیش ده ست کردن به ته و افه که ی.

* چه جی به ته نی یابی عومره (الإفراد): بریتیه له و چه جی که ئیحرام به چه ج ده به سستی
له مانگه کانی چه جدا و له شوینی ئیحرام به ستن (المیقات) یا خود له مالی خۆیه وه ئه گهر له پیش
شوینی ئیحرام به ستنه وه بیته یاله مه که که له وی بیته، ئه مجار له ئیحرامی خوی دا ده مینیتته وه
هه تاکو پۆژی قوربانی ئه گهر چه یوانی قوربانی پی بو، خو ئه گهر چه یوانی قوربانی پی نه بو ئه وه
بوی هه یه چه ج که ی هه ل بوه شینیتته وه بو عومره و بو ئه وه ی چه ج که ی به ئیسراحت بکات
ئه و جار ته و اف ده کات و دوایی سه عی واته سه فاومه پوه ده کات و سه ری ده تاشیت و یا کورتی
ده کاته وه که به کوردی خۆمان چاک کردنی پی ده لاین بو پیاوان و بو ئافره تان ته نیا له پرچیان
به قه ده سه ره په نجه لی ده قرتینیت. ئه وه بو یان له لاله و پیغه مبه ر ﷺ فرمانی پی کردوه چ
ئه وه ی ئیحرامی به چه ج به ستوه یان ئه وه ی ئیحرامی چه ج و عومره ی به یه که وه به ستوه و
چه یوانیان پی نه بیته هه لی بوه شیننه وه بو عومره هه روه کو ئاماژه مان پی کرد.

* وه باشتیرینی به ندایه تیه کانی چه جیش بریتیه له چه جی به ئیسراحت (التمتع) بو ئه وه که سه ی
که چه یوانی له گه ل خوی دا نه هینا وه چونکه پیغه مبه ر ﷺ فرمانی به ها وه له کانی به کردنی چه جی
(التمتع) ده کرد و چه ختیشی له سه ر ده کردنه وه.

چُونیہ تی نہ نجامدانی عومرہ^(۱)

(^۱) الْعُمْرَة: واته ٹلوه دان کردنه وه، سهردان و چونه لا، گیرۆده بونی شوینیک و یالای که سیک و سهردانی ئەو شوینه و دیدنه کردنی ئەو که سه.

إِعْتَمَرَ الْمَكَانَ: چونه ئەو شوینه و سهردانی کردنی، سهردانیک که به فیه رو پیت و بهر که کت بیت، سهردانیک بو ئە نجامدانی بناغه و بنه مای ته لاری خۆشه ویستی و دل گیرۆده بون و پیز گرتن. ههروه کو ده لئین: (جاء فلان مُعْتَمِراً) واته فلان که س هات و سهردانی کرد، یابه میوانی هات. یان ده لئین: (إِتَّخَذْنَا نَادِياً نَعْتَمِرُهُ) واته: یانه یه کمان گرت و تی ی دا دانیشتین یان ئاوه دانمان کرده وه، یان چوینه فلان مه جلیس و لی ی دانیشتین و ئاوه دانمان کرده وه. (والمعمور): ئاوه دان.

(معلوف، لويس. المنجد في اللغة، تهران، فرحان، ۱۳۷۹، ص ۵۲۹.)

ههروه ها (الإسفهاني، الراغب. مفردات ألفاظ القرآن... ص ۵۸۶.)

الْعُمْرَة: كۆی (عُمَرَ) یا (عُمَرَات) سهردانی شوینیک بو ئاوه دان کردنه وه و نوژنه کردن و ئاوه دان کردن و، ژياندنه وه و نوچ کردنه وه، سهردانی کردنیک ببیته هوی وه شانندی تویی خۆشه ویستی و ئاوه دان کردنه وه و گیرۆده بونی دلّه کان بو ئەو

شوینه پیروزه که خوی گوره فرمانی پیداوہ [وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحُجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ] سورة الحج : (۲۷). ههروهه دهفه رمویت: ﴿رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ سورة إبراهيم: (۳۷). نهوهیه که ده بینین له هه مو جیهانه وه موسلمانان دلیان کیش ده بیت و هه ره له و کاته وه هه تا دنیا دنیا یه موسلمانان بو نه و شوینه چول و وشکانیه دین و ناوه دان بوته وه و نیستا له هه مو شوینیکی نه م جیهانه خوشترو ناوه دانتره و پیروزترین پارچه ی نه م سه ره زهویه یه .

وه له زاروه ی شه رعدا بریتیه له : سه ردانی مالی خواو نه نجامدانی چهنه کاریکی تایبته که پی ی ده گوتریت: حه جی بچوک، کاره کانیش بریتین له :

أ - ئیحرام به ستن و نیه تی به ستنی ئیحرام .

ب - ته واف واته سورانه وه به ده وری مالی خواو (الکعبه) ..

ج - هه ولّ دان (السعی) واته سه فاو مه پوه کردن .

۱ - نهگر گه یشتیته شوینی ئیحرام به سترو نیهت هینان (المیقات) سوننه ته که خۆت پاک بکه یته وه و خۆت بشویتی واته (غسل) بکهیت و بوئی خۆش له جهستهت بدهیت نه که له جله کانی ئیحرامت نه مجار پۆشاک ئیحرام بپۆشیت که بریته یه له دو پارچه په شته مال یه که میان له پشتین و

د - سه رتاشین یا کورت کردنه وه واته چاک کردن بۆ پیاوان و قرتاندنی قز به قهه د سه ره په نجه بۆ ئافره تان و شکاندنی ئیحرام .

وأمر فلاناً: یارمه تی و پشتگیری کرد بۆ ئه نجامدانی عومره . وه (عَمَّرَ الْمَنْزَلَ أَوْ الْمَكَانَ): وای له و شوین و له و جیگایه کرد که ئاوه دان ببیته وه . ههروه کو ده لئین: (عَمَّرَ اللَّهُ بَكَ مَنْزِلَكَ: خوای گه و ره پله و پایهت به رز بکاته وه . یا (عَمَّرَ الْأَرْضَ): خانوی له سه ر زه و یه که دروست کردو ئاوه دانی کرده وه . ههروه ها (اعْتَمَرَ الْأَمْرَ: مه به ستی بو، نیازی بو .

العُمْرَة: به ندایه تی کردنی که بۆ خوای گه و ره وه ک حه ج ، به لام کاتیکی دیاریکراوی نیه وه ک حه ج و نه وه ستانی کئوی عه ره فه ی هه یه و کۆیه که ی واته (جمع) ه که ی (عُمَرُ) .ه. إبراهيم مصطفی وآخرون. المعجم الوسيط ج ۲، استانبول، دار الدعوة، ۱۹۸۱. ص ۶۳۶. ۶۳۷. (وه رگیزی).

ناوكته وه تا سەر چۆكان و خوار چۆكانتى پى داده پۆشويت كه پى ى ده گوتريت شهروال (ازار)،
 ئوى تريش له پىشتىنته وه بۆ سه ره وه وه به سه ر شانانتى داده ديت و سينگو پشت ئه وانه تى پى
 داده پۆشويت كه پى ى ده گوتريت كراس (رداء) وه باش تريش وايه كه هه ردو پارچه كه سى بن، به لام
 ئافره تان هه ر پۆشاكىك له بهر ده كه ن ئاساييه ياهه ر به جلى خويانه وه به مه رجى دور بكه ونه وه
 له خورازاندنه وه وه ده رچون به جل و به رگى زاقو بريقو ته نكو و ته نگو و ته سك و سه رنج پاكيش و
 هه روه ها پۆشاكىك نه بىت خو چواندن بىت به پياوان و نه به جل و به رگى ئافره تانى بىباوه رو
 كافران، ئه مجار نيه تى ئىحرام به دل به عومره دىنتى و ده لىت (لبىك اللهم عُمره) وه ئه مجار ده ست
 بكات به ته لبيه كردن واته گوتنى (لبىك اللهم لبىك، لبىك لاشريك لك لبىك ان الحمد والنعمة لك
 والملك لاشريك لك). پياوان ئه م ويرده به ئاشكرا و ده نكى به رز ده خوئين، به لام ئافره تان ده نكيان
 به رز ناكه نه وه و له بهر خويانه وه ده خوئين. ئاوا به رده وام زور ته لبيه و ويردو توبه و ئىستغفار
 واته (استغفر الله) ده كه ن تاده گه نه مه ككه. (ده بى بۆ ته واف كردن ده ست نويزت هه بىت، چونكه
 ته واف كردن وه ك نويز وايه به پى ى ئه وه فه رموده يه ى ابن عباس رضي الله عنه كه گوتيه تى: بِئِغْمَةِ رَسُولِ اللَّهِ
 فه رمويه تى: {الطَّوَّافُ صَلَاةٌ إِلَّا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَحَلَّ فِيهِ الْكَلَامَ فَمَنْ تَكَلَّمَ فَلَا يَتَكَلَّمُ بَخِيرٍ - وَهَرِغِيْرٍ - }
 (۱۶).

(۱۶) أ . سابق، سيد. فقه السنة به كوردى با سليمانى، كتيبخانه ى

پوشنبير، ۲۰۰۷. ج. ۱۱۵

۲ - که گیشتیته مه ککه و چویته ناو مزگه وتی حه رام و رحابی حه رم ده ست بکه به ته وافو حوت جاران بسوریوه به ده وری که عبه دا - سه ره تایی سورانه وه کان له به رده په شه که وه ده ست پی ده که یت، روی تی ده که یت و ده لپیته - (بسم الله والله اکبر) و ده ست به سورانه وه ده که یت و هر له به رده په شه که ش کۆتایی به ته واف دیت، ئیدی له سورانه وه کانی ته وافه که تدا ویردی خوا ده که یت به و ویردانه ی که ئاره زوت لی یه و ده یانزانیت وه ک ویردی خوا و دوعا کردن و پارانه وه ی شه رعیا نه، وه هه مو جارێک که گیشتیته پوکنی یه مانی نه و سوچی که عبه که پوی له لای ولاتی یه مه نه نه گه ر بۆت کراو توانیت ده ستی لی ده ده یت به لام ماچی ناکه یت چونکه سوننه ت نیه ماچ

ب - رواه الترمذي و دار القطني و صححه الحاكم و ابن خزيمة، و ه شیخی نه لبانیش له (صحيح إبت ماجة) وه هینا ویه تی.

ج - واته: ته وافیش هه روه ک نوێژ وایه و نوێژه چۆن نوێژ بی ده ست نوێژ دروست نیه ته وافیش به هه مان شیوه، جاهه ر که سێک قسه ی له کاتی ته وافدا کردن با ته نیا قسه ی خیر بکات نه ک هی خراب و بی شه رعی. وه رگێر.

کردنی به لأم نه گهر قه له بالغی هه بو په لهی بۆ ناکهیت و خه لکی نازار نادهیت و له سورانه وه
 بهردهوام ده بیته و ده ستیشی بۆ بهرز ناکه یته وه وه کو بۆ بهرده که ده یکه یته - وه رگتپ - (۱۷)
 وسوننه ته له نیتوان پوکنی یه مانی و بهرده په شه که دا له هه مو سورانه وه کانتدا ئەم ئایه ته
 بخوینیت که دوعایه: ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ (۱۸). ئەو جار
 ده چیته دواى مه قامی ئیبراهیم و] ئەم ئایه ته ده خوینیته وه ﴿وَإِخْلُذُوا مِنْ مَقَامٍ إِبْرَاهِيمَ مُصَلِّي﴾
 سورة البقرة: (۱۲۵) - وه رگتپ- و نوێژ ده که یته ئە گهر دوریش بیته له مه قامه وه کیشه نیه وه ئە گهر
 بوارو جیگه ته نه بو له هه ر شوینیکی تر دا بیکه یته له ناو مزگه و تدا هه ر دروسته و هه یج کیشه یه کی
 نیه] وه سوننه ته له پکاتی یه که مدا سورتهی ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ و له هی دوه مدا ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾
 بخوینیت، وه دواى ئە نجامدانی ئەم دو پکاته ئە مجار به ره و ئاوی زه مزه م ده پویت و لی ی

(۱۷) ئەم زانیاریانه م له نامیلکه ی (باوکی عبدالحق، حه ج و عومره به گوێره ی
 سوننه تی پیغه مبه ره ﷺ ل ۱۵-۱۶ وه رگرتون. وه رگتپ.
 (۱۸) أ. سورة البقرة: (۲۰۱).

ب - ئە ی په ره ردگارا له دنیا و له قیامه تدا هه ر خپروچاکه و ژیا نی چاکمان پی
 ببه خشه و له ئاگری دۆزه خ بمان پارێزه. وه رگتپ. به سود وه رگرتن له ته فسیری
 گولشنه ب ۸۱.

دهخويته وه و دهيكهيت به سه رتدا و دهست نويژي لي ده شويت چونكه ناوينكي پرورزه و شيفاي نه خوښي پيوه يه - وه رگيزپ- . (وه نه گهر بوارت هه بو ووزر قه له بالغ نه بو به دهست دهست دهكه يته به رده ره شه كه و به دميش ماچي دهكه يت و سوژده ي له سر ده به يت به لام نه گهر قه له بالغ بو نه كه ي پاله په ستو بكه يت و خه لكی نازار بده يت چونكه نه مه سوننه ته و نازار نه داني خه لكيش فوزه ، نه گهر نه تواني له به رده كه نزيك ببيته وه نه وه هر له دوره وه كه گه يشتيته به رده ره شه كه روي تي دهكه يت و دهستي راستت به رز دهكه يته وه و ده لي ي (سم الله والله اكبر) و له هه مو سوړانه وه كاندا به م جوړه دهكه يت تا له ته و افه كه ت ته واو ده بيت - وه رگيزپ - .

وه له م ته و اف كړنه دا سوننه ته بو پياوان كه شاني راستيان پوت بكه ن (يضطبع) كه كراسي ئي حرامه كه ي ده خاته بن هه نگلي راستي و هه رډو لچكه كاني ده خاته سر شاني چه پي ، هه روه ها ته نيا بو پياوان سوننه ته كه له هه ر سي سوړانه وي يه كه مدا خيرا تر بروت (الرمل) كه بريتيه له له خيرا پويشتن و نزيك بونه وه له شه قاو هه لتيانه وه (كه له كوردي خو ماندان گورگه لوقه ي پي ده لئين نه گهر و اتا كه يم پيكا بيت والله اعلم ، به لام نافرته تان نه م گورگه لوقه يه ناكه ن و هه به رويشتني ناسايي خو يان ده رپون وه بو نه و پياوانه شي كه نافرته ي خو يان له گه ل دايه و مه حره من دواي نه وه ي پرسيارمان له زانايان و شاره زايان كړد فه رمويان پوخسته بو نه و پياوانه كه له بهر نافرته ته كانيان به ناسايي له گه ل نافرته ته كانياندا برون . هه روه ها له كاتي ته واو بوني ته و اف واته كه سوړي حوته م ته واو بو و گه شيتيته وه به رده ره شه كه دهست به رز ناكه يته وه و

(بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ) یش ناکهیت چونکه ئەم کاره له سه ره تای سو پرانه وه کانه وه ده گو تریت و
دهست بهرز ده کړیته وه. - وه رگړې - (۱۹).

(۱۹) أ - هه مان سه رچاوه ی پابردو. وه رگړې.

ب - ئە وچار ده گه رپیته وه بۆ لای به رده په شکه و ئە گه ر بوارت هه بوو توانیت
دهستی لی دده دیت و ماچی ده که یته وه، به لām ئە گه ر قه له بالغ بو هه رگیز په له ی
بۆ ناکهیت و خه لکی ئازار ناده دیت، به لکو ته نیا ده چیته سه ر خه ته په شکه و
دهستی بۆ بهرز ده که یته وه و ده لئی ی (بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ) و ده پړویت به ره و
سه فاو مه پوه. هه روه ها دروسته سینگو و دم و چاوو هه ردو دهسته کانت به و
لادیواره وه بنییت که ده که ویته نیوان به رده په شکه و ده رگای که عبه
که به (الملتزم) ناو ده برییت و دروسته دوعا بکات و له بهر خوا بپارپیته وه، هه روه ها
دروسته له ئاستی ده رگا که بوه ستییت و دوعا بکه دیت بی ئە وه ی سینگو و دهستی
به دیواره که وه ببییت. به لām ئە گه ر له ده رگا که تی په ری ئیدی بۆی نیه بۆی
بگه رپیته وه و ئاوری لی بداته وه - وه رگړې - له باوکی عبدالحق، حه ج و عومه
به گویره ی سونه تی پیغه مبه ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ل، ۱۸.

۳ - ئەمجار لەوئى دەردە چیت بەرەو تەپۆلكەى سەفاو لە دەرگای سەفاو دەپۆیت (لەو شوینەى ئیستا لە راستى بەرەو رەشەكەووە كە سەر دەكەوێت بە سەر پى پیلەكاندا (قطعة) يەك بە پایەى مزگەوتەووە هەلواسراووە و گۆپى سەوزى تێدا دەسوتیت و لەسەرى نوسراووە (إلى المسعى - بۆ شوینى هەول دان واتە سەفاو مەپووە كردن و ئاماژە بە شوینى تەپۆلكەى سەفا دەكات ئىدى لەوێوە بپۆ سەر بەرز بکەووە بۆ سەروى پایەكان ئاماژە دەكات و توش لەگەڵ ئاماژەكان بپۆ هەتا دەگەیتە سەفاو ئىدى خەلكەكە دەبیتنیت ئەوا دەسورینەووە - وەرگێر). جا كە نزیک بویتەووە و سەرکەوتیتە سەر بەرزایى سەفا ئەم ئایەتە پیرۆزە بخوینە: ﴿إِنَّ الصَّغَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ سورة البقرة: (۱۵۸). {ئەمجار دەلێت (نبدأ بما بدأ الله) واتە لەو شوینەووە دەست پى دەكەین كە خوائ گەورە دەستى پى كێووە كە لە ئایەتەكەدا فرمویەتى كە لەسەرەووە هێنمانەووە كە لەسەفاووە دەستى پى بەسەى كردن - وەرگێر- هەمان سەرچاوەى پابردو ل ۱۹} ئەمجار دەچیتە سەر تەپۆلكەى سەفا تا كە عەبەت لى دەردەكەوێت و پو دەكەیتە كە عەبەووەردو دەستەكانت بەرز دەكەیتەووە لەسەر شیوہى دوعا كردن و بپارپۆوە دوعا بکەو سى جار دوعاكانت دوبارە بکەووە دەلێت

- الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر.

- لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد، يُحيي ويميت وهو على كل شيء قدير.

- لا إله إلا الله وحده لا شريك له، أنجز وعده، ونصر عبده، وهزم الأحزاب وحده.

ئەم وىردە سى جارى دەلىيىتەۋە سوننەتە لەنىۋان ئەم سى زىكرەدا دوعاى چاك بىكەيت بۇ خۆت بۇ ئەم كەسانەى كەپى يان گوتويت دوعامان بۇ بىكە ئەۋەندەى دەتوانىت.

* ئەمجار بەرە مەرۋە شۆر دەبىتەۋە لە سەرەخۇ بەرۋىشتىنى ئاساىى دەپۋىت تادەگەيتە گلۋپە (خەتە) سەۋزەكە بە خىراىى و بەپەلە دەپۋىت تادەگەيتە خەتە يا گلۋپە سەۋزەكەى دوەم و لەدواى ئەۋى بە ئاساىى دەرىپىت تادەگەيتە سەر تەپۋلكەى مەرۋە. كەسەر كەۋتپتە سەر مەرۋە چىت گوت بو كاتى سەر كەۋتپتە سەر سەفا لە زىكرەكان و دوعا كردن ھەمان شت دەلىيىتەۋە دواى ئەۋەى رۇ دەكەيتەۋە كەعبە، تەنبا دو ئايەتەكان ناخوئىنپتەۋە (ھەتا ئىترە بەيەك سورپانەۋە (شوط) حسابە ئەمجار رۇ دەكەيتەۋە سەفا بەھەمان شىۋەى كەلە سەفاۋە ھاتبويت بۇ مەرۋە كە گەيشتپتە سەفا ئەۋە دەكاتە دو سورپانەۋە ئىدى بەم جۆرە ھوت سورپانەۋە لەۋىش تەۋاۋ دەكەيت. {بەلام ئافرەتان لەنىۋان دو خەتە (گلۋپە) سەۋزەكە خىرا نارپۇن و بەلكو بەرۋىشتىنى ئاساىى دەپۋن، مەگەر چۆل بىت و پياۋيان لى دور بن، ۋە دروستە لە پۋىشتىنى نىۋان سەفاۋ مەرۋە ئەم دوعايە بخوئىنپت (رَبِّ اغفر وارحم إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ) - ۋەرگىز-}

* نەلەتەۋافو نەلەسەمى واتە سەفاۋ مەرۋەدا ھىچ وىردو زىكرىكى واجبى تايبەت كراۋ نىن بەلكو تەۋافكارو سەعكار بەكەيفى خۆى و چۆن دەتوانىت دوعاى خىرو زىكر بىكات و قورئان بخوئىنپت. بەلام ھەتا دەكرىت چاۋدىرى ئەۋە بىكەن كە ئەم زىكرو دوعايانە بىكەن كەلپىنغە مەرۋە ۋە سَلَامٌ عَلَى رَسُوْلِكَ چەسپاۋن و ھاتون.

۴ - ئەگەر لەسەعیەكەت واتە سەفاو مەرپوھەكەت بویتەووە و حەوت جار سوڤاڤەووە كە لەتەپۆلكەى مەرپوھ تەواو دەبیتتو لەوێوھ بچۆ سەرت بتاشە یان كورتى بگەووە واتە چاكى بگە (ھەر لەسەفا بچۆ دەرەووە ئەوا سەرتاشخانەكانى لێن بۆ خۆیان بانگت دەكەن بچۆ سەرت بتاشە چونكە تاشىنى باشتەرە لەكورت كردنەووە كەمەبەست لەوھەى كە دەبى ھەمو سەرت چاك بگەیت وەك چۆن ئێمە پێشتر بەچاك كردنى ئاساى چاكمان دەكرد نەك بەمقەست چەند مویەك لەسەرت بقرتێنى و بەس ئەمە نایبیتت وەرگێر .) ئىدى بەمە عومرەكەت تەواو دەبیتت و ھەمو شتێكت لى حەلال دەبیتتەووە كەبەئىحرام بەستەن لىت حەرام بو بون، وەئەگەر عومرەكەت عومرەى بەئىسراحت(التمتع) بو بۆ حەج كردن ئەوا لەو كاتەدا كورت كردنەووە باشتەرە بۆ ئەوھى سەرتاشىنەكە بۆ ئىحرام شكاندن و حەلال بونەووە حەج بىت واتە لەحەلال بونەوھى دوھم و كۆتاى ھاتنى حەج.

* ئەگەر حەجى بەئىسراحت(متمعاً) یا بە یەكەوھ(قارناً) بویت ئەوھ پێویستە لەسەرت كە ھەدى واتە حەيوانێك بۆ قوربانى لەپۆژى قوربانى دا سەر بېرپیت كە بریتىە لە مەرپك یا حەوت یەكى و شترێك یا حەوت یەكى مانگاىەك، ئەگەر تواناى ئەم قوربانىەت نەبو ئەوا دەبى دە پۆژ بەپۆژو بىت سى پۆژیان لەحەج و حەوت پۆژیش ئەگەر گەراپتەووە ناو مال و مندالى خۆت لەولاتى خۆتدا. * وەباشتر واىە ئەو سى پۆژەى كە لەحەج بەپۆژو دەبىت پێش پۆژى عەرەفە بىت، وەئەگەر ئەو سى پۆژەى داى جەژنىش بەپۆژو ببىت ئەویش دەتوانىت و ھىچى تىدا نى(فلا حرج).

چۇنيەتى نە نجامدانى حج (۲۰)

(۲۰) بەپيويستى دەزانم كەلەم پەراويزەدا واتاي وشە و زاراوہى (عرفة) يان (عرفات) بنوسم و بەگويزەى توانا بو خوينەرانى كوردى موسلمانى پون بکہ مەوہ:

عرف: ناسين، چاڪە كردن، خو و نەريت، ئاشنايەتى كردن. لەوشەى (المَعْرِفَةُ وَالْعِرْفَانُ) هاتوہ بەواتاي ناسين و هەست كردن و زانينى شتتېك يا دەرك كردن بە بونى خواى گەورە بەھۆى بير لى كردن و تېپرامان و لى ورد بونەوہ لەشوينەوارو كارو كردهوہ و ئاكارەكانى و توانا دەسەلاتە هەست پى كراوہكانى بى ئەوہى خودى خۆى ببينى. ئەم زاراوہىە دژو پيچەوانەكانيشى خراپە و ناپەسەندى و نەناسراو و كارى دژوارو ناپەسەندو ناديارو و ن و لەخوا ياخى بون و...تد.

وَعَرَفَهُ: بەواتا بوئى خوئش كردو پازانديەوہ، هەروەكو خواى گەورە سەبارەت بەبەھەشت دەفەرمويت: [وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا هُمْ } سورة محمد: (۶). واتە بەھەشتى بو پازاندنەوہ و بوئى خوئش كرد.

عَرَفَ: پى ناساندن، وهسفف كردن و باس كردن و شهوق و زهوق وه بهر نان و پینومایى كردن و دهستگیرۆیى بۆ پینگای پاست و سود بهخش.

عرفات: ناوی ئه و شوین و ئه و کێوه و سنوره کانیه تی که پارچه زهویه که له مهککه وه نزیکه و له پۆژی نۆیه می (ذی الحجة) دا حاجیه کان تى ی دا کو دهبنه وه و له هه مو جیهانه وه موسلمانان بۆ وه لامدانه وه ی خوای گه وره له ویدا کو دهبنه وه و له بهر خوا ده پارینه وه و به ندایه تیه کانی ئه و پۆزه ی حج ئه نجام ده دن، به مه ش حه جی حاجیان ته و او ده بیئت هه ره وه کو پیغه مبه ر صلى الله عليه وسلم فه رمويه تی: {الحج عرفة یا العرفة حج}.

الضحاک گوتویه تی: بۆیه به (عرفات) ناسراوه چونکه ئاده م و حه و له و شوینه دا و له و پۆزه دا یه کتریان ناسیوه ته وه یان یه کتریان گرتۆته وه .

هه ره ها بۆیه ناو تراوه (عرفات) چونکه به نده کانی خوا له و پۆزه دا و له و شوینه دا کو ده بنه وه و په یوه ندى به خوای خوایان ده که ن و به فرمانی خوا له و پۆژو له و شوینه دا کو ده بنه وه و ده وه ستن و پو ده که نه خوای په ره ردگارو له به ری ده پارینه وه و داوی لی خووش بون ده که ن و به ندایه تی و په رستشی خوا ده که ن.

۱ - ئەگەر حەجى بەتەنیا یا حەجى بەیەكە وەت لەگەڵ عومرەدا دەکرد ئەوا دەبێ ئیحرامەكەت لەمىقات بۆ حەج ببەستىت كە ئی یەوہ دىیت.

لەدورى دورەوہ لەهەموكون و قوژنىكى ئەم جیہانہ پان و پۆرہوہ هەلۆدە وەلامى فرمانى خویان داوہتەوہ بە (لبيك اللهم ليك) هاتون بۆ ئەو شوینە و عىبادەت بۆ خوا دەكەن.

وشە و زاراوہى (عرفة) وشەيەكى عەرەبى پاك نىە و ديارە وەرگىراوہ.

هەر وەها وشەى (عرفة) گەلێك واتا و مەبەستى تر هەل دەگریت لەوانە:

عَرَفَ الضَّالَّةَ: واتە شتە ون بوەكەى دۆزىەوہ. وە (العَرَفُ بمعنى الضَّبْرُ) واتە ئارام

گرتن و خۆپاگرى و پشو درىژى. وە (العُرْفُ : المكان المرتفع) واتە شوینى بەرزو بلند.

(۱- الإسفهاني، الراغب. مفردات ألفاظ القرآن، قم، طليعة النور، ۱۴۲۶.

ص ۵۶۱. ۵۶۰ / ۲. الرازي، محمد بن أبي بكر بن عبدالقادر، مختار الصحاح، بيروت،

دار الكتب العربي ۱۴۰۱ هـ - ۱۹۸۱ م. ص ۴۲۶. ۳ - إبراهيم مصطفى وآخرون. المعجم

الوسيط ج ۲، استانبول، دار الدعوة، ۱۹۸۱. ص ۶۳۶. ۶۳۷). وەرگىژ.

* وه نه گەر له پيش شويني ئيحرام لى به ستن (الميقات) بويت هر له شويني خوتوه به چى نيه تت هيناوه ئيحرام بيه سته.

* به لام نه گەر چه جى به ئيسراحتت (متمناً) ده كرد نه وا له شويني ئيحرام به ستن (الميقات) به عومره نيهت بينه و ئيحرامه كهت بيه سته كه لى يه وه ديتت، وه له پوژى ته رويه واته له پوژى هه شته مى ذى الحجة له شويني خوت نيهت به چه ج بينه و خوت بشوو بون به جه سته وهت بكه نهك له جلى ئيحرام، نه مجار جلى ئيحرام له بهر بكه و بلى: (لبيك اللهم حجاً، لبيك اللهم لبيك ... تد.) {دواى نه وه ده لئيتت (اللهم هذه حجة لارياء فيها ولا شمة) واته نهى خواى په روه ردار نه م چه جه بو تو ده كه م و مه به ستم هيج به رچاوى نيه و بو زانينى خه لك نيه و نه بو ناوو شوهره ده ر كردن. بويه م نيه تاكو خه لكى پيم بلين حاجى فلان كه س، مه به ستم ته نيا رازى بونى تويه و وه لام دانه وهى بانگه وازه كهى تويه. وه رگير - هه مان سه رچاوهى رابردو ل ۲۱-۲۲.}

۲ - نه مجار ده رچو بو مينا و به رده وام به ده ننگى به رز ته لبيه ده كه يت واته ده لئيتت ((لبيك اللهم لبيك، لبيك لاشريك لك لبيك إنَّ الحمد والنعمة لك والملك لاشريك لك)). شه و له وى ده مي نيته وه، له وى نويزى نيوه پوو عه سرو شيوان و خه وتنان و به يانى بكه، نويزه چوار پكاتيه كان به دو پكات واته به كورت كراوه يى له كاتى خوياندا ده كه يت به بى كو كردنه وه.

۳ - نه گەر خورى پوژى تويه مى مانگى ذى الحجة هه لات به ره و عه ر ه فات برؤ له سه رخو به و يقارو هيمنانه و زور و ريباه ئازارى براو خوشكه حاجيه كانت نه ده يت و زور ته لبيه ده كه يت يان

ده لئيت (الله أكبر). وه نويزى نيوه پوو عسر له وى به كورت كراوه يى و كو كراوه يى بكه به يهك بانگو به دو قامه ت. (۲۱).

(۲۱) ماموستا عبداللطيف (باوكى عبدالحق) له ناميلكه كه ي خوى دا (حه ج و عومره به گويزه ي سوننه تى پيغه مبه ر وَعَلَى اللَّهِ نُوسِيُوِيه تى: (له ريگا پيش گه يشتن به عره فات له شوينيك داده به زيت كه پى ي ده گوتريت (نمره) نه گه ر بوت گونجا تا پيش نيوه پوو له وى بمينه وه، دوايى كه نيوه پوو داها ت تويزى تى تر ده پويت ده گه يته شوينيكى تر كه پى ي ده لىن (عزنة) كه ده كه ويته پيش عه ره فه له ويش لاده ديه ت و له هه مان شوين خه تيب خوتبه ده دات و نويزى نيوه پوو عسر دو پكات دو پكات به جه ماعت بو خه لكى ده كات له كاتى نيوه پودا، واته عه سر يش دينيته پيش بو كاتى نيوه پوو كورتيشيان ده كاته وه بو دو پكات. وه هيچ سوننه تى نه له پيش و نه له دواوه له گه ل ناكه ن. وه هه ر كه سيكيش بوى نه كرا به جه ماعت رابگات نه وه خوى ده توانيت هه ردو نويزه كه به كورت كراوه يى و به كو كراوه يى به ته نيا يالگه ل خه لكى ترى وه ك خوى بكات.

* جهخت له سهر ئه وه بکه وه که چوپته ناو سنوری عه ره فاته وه یان نا، پو بکه قبیله و دهسته کانت بهرز بکه وه و زور دوعا بکه و له بهر خوا بپارپوه و زیکر بکه ههروه ک چۆن مصطفی پیغمبهری خوا ﷺ ده یکرد، عه ره فه هه مو شوینیکی جیگه ی وه ستانه، ئیدی به م شیوه یه

دوای نویژ ئه و شوینه که (عورپه یه) به جی ده هیلن و دییت بو عه ره فه ئه گهر توانیت بچۆ بو لای بهرده کانی ژیر شاخی عه ره فه (دامینی عه ره فه) و له وی بوهسته و بمینه وه، ئه گهر نه ت توانی بچیته ئه وی ئه وه له هه ر شوینیکی تری سنوری عه ره فه بوهستیت هه ر دروسته جیگای وه ستانه و دوعا و زیکری خۆت بکه . وه سوننه ت نیه بچیته سه ر کیوی عه ره فه (کیوی رحمه) و له وی بوهستیت. له هه ر شوینیکی عه ره فه وه ستایت پو ده که یته قبیله و ده ست بهرز ده که یته وه و دوعا ده که یته و ته لبیه ده که یته و به زوری ئه م ته هلیله ده لیتیت : (لا إله إلا الله وحده لا شریک له، له الملک وله الحمد، یحی ویمیت وهو علی کل شیء قدير). وه پاره ستانی عه ره فه پوکنیکه له پوکنه کانی حه ج و هه ر که سیک له به شیکی ئیواره ی عه ره ف یان له شه وی جه ژن له عه ره فات پانه وه ستیت حه جه که ی به تاله - وه رگیز.

به زیکرو دوعا و پارانه وه و قورئان خویندن ده مینیه وه له ناو سنوری عه ره فات هه تاکو خۆر ئاوا ده بیئت. (برایان و خوشکانی حاجی کاته کانی خۆت به فیرو مه ده به خۆ سه ر قال کردن به قسه و دانیشتنی به لاش، ئه و کاته هه لیکی زێرینه بۆت هه ل که وتوه له ته مه نندا، گوئی مه ده ماندو بون و شه که تی به رده وام دوعا بکه زیکر بکه بیارپوه بۆخۆت بۆ خانه واده که ت و بۆ زارپۆله کانت بۆ دایک و باوکت بۆ براکانت بۆ خزم و که سو و کار بۆ دۆستان و براده رانت بۆ ئه و که سانه ی داوای دوعایان لی کردویت، بۆ هه مو موسلمانان، نه که ی نوچ بده ییت یا خۆت بخافلینی به قسه کردن له گه ل حاجیانی تردا، توخوا ئه و کاته ئالتونیه له کیس خۆتان مه دن خوا ده زانی جاریکی تر ده گه پینه وه بۆ ئه و شوینه پیروژه یان نا، ئاممان به قوربانان بم حاجیه به ریزه کان - وه رگێر).

۴ - ئه گه ر خۆر ئاوا بو ئه و جار به ره و مزدلفه بکه وه ری زۆر له سه رخۆو به یقارو نه رم برۆن و سازاری براو خوشکه موسلمانه کانتان نه دن، نوێژی شیوان و خه وتنان له مزده لیفه بکه ن به کۆکراوه یی و کورت کراوه یی، وه له ویی ده مینیه وه تانویژی به یانی له ویی ده که ییت و زه رده ی به یانی ده که وییت، له دوا ی کردنی نوێژی به یانی پو بکه نه قبیله و ده سه کانتان به رز بکه نه وه و زۆر دوعا و پارانه وه بکه ن و زیکر زۆر بکه ن و پامه وه ستن هه روکه کو چون پیغه مبه ر ﷺ وای ده کردو ئیوه ش شوین ئه و بکه ون . (ئه وه ش بزنان که نوێژ کردنی به یانی له موزده لیفه پوکنی حه جه ده بی هه ر له ویی بکریت ته نیا ئافره تان و په ک که وته کان نه بن که دروسته بۆ ئه وان دوا ی نیوه ی شه و موزده لیفه به جی به یلن و بگه پینه وه بۆ مینا له ترسی قه له بالغی و پاله په ستوی خه لکی له موزده لیفه بۆ مینا - وه رگێر - هه مان سه رچاوه ل ۲۵۰).

۵- ئەوجار پېش خۆر كەوتن بەرەو مینا بېرۆ دەست بکە بەتەلبیە کردن، بەلام ئەوانەى عوزریان هەیه وەك ئافره تان و لاوازو نەخۆش و بى ھیزەكان دەتوانن لەدوای نیوہى شەووە بکەونە رى بەرەو مینا و موزدەلیفە بەجى ھېتلن، وەتەنیا حەوت بەردان لەگەل خۆت ھەل دەگریت بۆ رەجم کردنى (العقبە) و باقى بەردەكانى تر لەمینا ھەل دەگریتەوہ، وەھەرۆھە حەوت بەردەكەى تریش كەلەرۆژى جەژندا دەیان ھاویتە (جمرة العقبە) دەتوانیت ھەر لەمینا ھەلیان بگریتەوہ و ھىچى تىدا نیە.

۶- وەئەگەر گەیشتیە مینا پىویستە ئەم کارانەى خوارەوہ بکەیت:

(أ) بەردەكانى (جمرة العقبە)بھاوہ كەنزیكە لەمەككەوہ بەحەوت بەردى یەك لەدوای یەك و لەگەل ھەر بەردىكیش بلى: (الله أكبر). (لەكوردەوارى خۆماندا پى ى دەلین شەیتانى گەرە - وەرگىر -).
(ب) حەیوانى ھەدیەكەت واتە قوربانىەكەت سەر بېرە - ئەگەر حەیوانى ھەدییت لەسەر بو - خۆشت لى ى بخۆو بەسەر ھەژارانیشى دا ببەخشەوہ. (بەلام ئیستا ئاسانكاریان كردوہ كۆمپانیا لەبرى تۆ سەرى دەبیریت و تۆ تەنیا پارە دانەكەت لەسەرە - تۆ ھەر ناش زانى چۆن و كەى و لەكوى سەرى دەبېرن، نەك ھەر لى ى ناخۆیت بەلكو گۆشتەكەش نابینیت و نازانى تامى گۆشتەكەشى چۆنە - وەرگىر -).

(ج) سەرت بتاشە یاكورت واتە چاكى بکە و تاشینەكەشى چاكتر و خیر تر و پاداشتی پترە لەچاك کردن یاكورت كردنەوہ، بەلام ئافره تان بەقەدەر سەرە پەنجەیک لەپرچیان دەبېرن.

* ئەگەر ھەموو کارەكان بەرپز بکړین باشترە، وەئەگە بەرپزیش نەبیت و پېش یەكتریش بخړین ھەر دروستە و ھىچى تىدا نیە.

* وه نه گهر بهرده کانت هاویشتن و سهرت تاشی و یا کورتن کرده وه ئی حرامی یه که مت شکاند دواى جله کانت له بهر ده که یته وه و همو ئه و شتانه ی که به هوئى ئی حرام به ستنه وه لیت حرام بوبون حالل دهنه وه ته نیا چونه لای خیزانت نه بیت.

۷ - نه و جار بۆ مه ککه دابه زه و ته وافی گه رانه وه (طواف الإفاضة) بکه و وه سه عی واته سه فاو مه پوه له دواى ته و اف بکه نه گهر حه جی به ئیسرا حه تت (متمتاً) ده کرد، به لام نه گهر حه جی به یه که وه (قارناً) یا حه جی به ته نیات (مفرد) ده کرد و سه عیت واته سه فاو مه پوهت له گه ل ته وافی هاتن (طواف القدوم) کرد بو ئه وه سه عیت له سه ر نیه، ئیدی به م کاره ت همو شته کانت لى حالل دهنه وه که لیت حرام بیون هه تا کو ژنه که شت لى حالل دهنه وه.

* وه ده کرى ته وافی گه رانه وه و سه عی واته سه فاو مه پوه دواش بخریت بۆ پۆژه کانی دواى مینا دروسته چی تیدا نیه.

۸ - نه مجار دواى ته وافی گه رانه وه (الإفاضة) له پۆژی قوریانی و سه عی دا بگه ریوه بۆ مینا و له وئى شه وه کانی یازده و دوانزه و سیزده - سئ پۆژه کانی که مانگ تى یاندا سپرن (أیام التشریق) - بمینه وه وه نه گهر په له ش بکه یت له پۆژی دوانزه مدا بگه رییته وه هچی تیدا نیه و دروسته.

۹ - هه ر سئ بهرد هاویشتنه کان (الجمرات الثلاثة) له دو پۆژدا یا له سئ پۆژدا که له مینادا ده مینیته وه دواى نیوه پۆ له یه که میانه وه ده ست پسى ده که یت که نه مه یان له هه مو یان دور تره له مه ککه وه نه مجار بهرد هاویشتنی ناوه راست و نه مجار بهرد هاویشتنی عه قه به (جمرة العقبه) هه ر یه کی به حه وت بهردی یه که له دواى یه که و له گه ل هه ر بهردیک الله أكبر ده که یت له جه مره ی یه که م دوهم توژیک له حه وزه که دور ده که یته وه و پو ده که یته قیبله و ده سه ته کانت به رز ده که یته وه و داوا

له خوا ده كه یت و له بهری ده پاریتیه وه، چیت ده ویټ داوای لی بکه و له بهری بپاریتیه. به لام له جه مره ی عهقه به واته شه ی تانی گه وره مه وه سته یه کسه ر بړۆ.

* وه نه گه ر ته نیا دو پړۆ مایته وه و گه راپته وه نه وه پیش خۆر ئاوا بونی پړۆی دوهم ده بی له مینا ده رجیټ، خو نه گه ر خۆرت به سهردا ئاوا بوو دهر نه چویت نه وه ده بی پړۆی سی یه مینا له میانادا بمینیه ته وه و له پړۆه شدا به رد بهاویت، وه له راستیشدا باشتر وایه پړۆی سی یه مینا بمینیه ته وه.

* وه دروسته نه خو شو و بی هیزه کان که سیك له بری خویان بنیرن بۆ به رد هاویشته کان واته وه کیل بگرن، وه دروسته جیگر واته وه کیل (النائب) یه که م جار له بری خوی بهاویت، نه م جار له بری نه و که سه ی که کردویه تی به وه کیل یاجیگر له هه مان کات و پیگه دا (الموقف).

۱۰ - نه گه ر ویستت بگه ریته وه بۆ ولاتی خۆت له دوا ی ته واو بون و کۆتایی هاتنی کاره کانی هه جت بچۆوه هه ره م و ته وافی که عبه بکه وه که پی ی ده گو تریت ته وافی خوا حافیزی (طواف الوداع) هه مو که سیك ده بی نه م ته وافه بکات و لی ناپوردریت ته نیا نه و نافرته تانه نه بیټ که ده که ونه بی نوژی و خوینی دوا ی مندال بونه وه (الحائض والنفساء).

نه وای نه سه ر ئیهرام به ستو (الهرم) پیویسته

پیویسته له سه ر نه و که سه ی که ئیهرامی به هه ج و عومره به ستوه ناگاداری نه م کارانه ی خواره وه بیټ:

۱ - پیویسته له سه ری که پابه ندی نه و شتانه بیټ که خوی گه وره له سه ری فه رز کردوه له فه رزه ئابینه کان وه ک کردنی نویره کانی له کاتی خوی داو به کۆمه ل (جماعة). (واته نویره کانت هه موی

به كۆمه ل (جماعة) له مزگه وتى كه عبدا واته له بهيت دا، چونكه هەر نوويژك له و مزگه وتهدا به سه د هه زار نوويژه - وه رگيڤي).

۲ - دهبي له و شتانه دور بكه ويته وه كه خواي گه و ره لي قه ده غه و حه رام كردوه وه ك چونه لاي خيزان و جنيو دان و قسه ي ناشيرين و ده مه قالي و شه پ كردن (الرفث و الفسوق و الجدل).

۳ - دهبي له نازار داني موسلمانان دور بكه ويته وه چ به قسه و به زمان بيته و چ به كرده وه (القول و الفعل) بيته.

۴ - پيويسته له سه رت له قه ده غه كراوه كان و حه رامه كاني ئيحرام دور بكه ويته وه و نه يان كات وه ك:

(أ) هيچيك له قزو موه كان و نينو كه كاني ناگريته ، به لام نه گه ر له خووه شتيكيان لي به ر بوه وه و به ده ست خو ي نه بو نه وه قه يدي نيه و هيچي له سه ر نيه .

(ب) كه كه وته ئيحرامه وه هيچ بونيك نه له خو ي و نه له جله كاني و نه له خورا كه كه ي و نه له خواردنه وه كه ي نادات، به لام مانه وه ي شوينه واري نه و بونه ي كه پيش ئيحرام به ستن له خو ي داوه يان به كاري هيئاوه كي شه ي نيه و هيچي تي دا نيه .

(ج) نابي دو چاري راوي به پري ببينه به كوشتن يادهر كردن و راو نان يابه كۆمه كي كردن و يارمه تي داني راو كردن (اعانة) بيته مادام له ئيحرام دابه . (واته: به هيچ شيوه يه ك نابي راوي په روه ل و گيانداره كان بكات مادام له ئيحرامدا بيته - وه رگيڤي).

(د) ئيحرام به ستو ئافره ت ناخوازيته و نه گري به ستي ژنو ژنخوازي نه بو خو ي و نه بو كه ساني تر ده به ستيته نه له گه ل خيزاني دا كو ده بيته وه مادام له ئيحرام دابيته، وه نه به شه هوه ته وه لي ي

نزیک دهبیته وهو دهست بازی و ئه و جوره شتانه ی له گه ل دا دهکات. ئه م قه دهغه کراوانه بۆ ئافرهت و بۆ پیاو وه ک یه کن و جیاوازیان نیه.

* کورته ی ئاماژه بۆکردن ئه وه یه که:

(أ) نابی سهری به هیج شتیک دابپۆشیت، به لام سببهر کردن به چه تر یاسه قفی سه یاره یاهه لگرتنی که ل و پهل له سهر سهری ئه وه هیجی تیدا نیه. چونکه حهرامیه که بۆ ئه و شتانه یه که راسته خۆ به سهریه وه دنوسین وه ک کلاوو کلپته و هاوشیوه کانی.

(ب) پیاوان نابی کراس و فانپله و ئه و جوره شتانه که برتپیه له و پۆشاکه ی که هه مو له جهسته یا هه ندیکى داده پۆشیت له بهر بکات، ههروه ها نابی کلپته (البرنس) و عه مامه و کلاوو جامانه و هاوشیوه کانی و شه پوآل و کاله و (الحناف) مه گهر په شته مال (إزار) دهست نه که وت ده توانیت شه پوآل له بهر بکات یان ئه گهر نه علیه دهست نه که وتن ده توانیت خوفه کان له پی بکات و هیجی تیدا نیه.

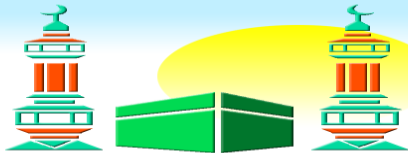
* حهرامه و قه دهغه یه ئافرهت له کاتی ئیحرامدا دهست کیش له دهست بکات و ههروه ها نابی پوی خۆی به رو پۆش واته (النقاب) یابه چه دابپۆشیت، به لام ئه گهر پیاوی بیگانه ی نامه حهرمی لایون پیویسته له سهری که پوی خۆی به سه ریپۆش یا به له چه که که ی خۆی یا پارچه په ریویه ک دابپۆشیت هه ر وه کو چۆن له کاته کانی تر دا واته پیش و دوا ی ئیحرام ده بی به م جوره بیته لای پیاوانی نامه حهرم دابپۆشراوبیت.

* وه ئه گهر ئیحرام به ستو جلی دوراوی له بهر کرد یان له قژو موی خۆی گرت یاقرتاند یاسهری خۆی داپۆشی یانینۆکی کردن له بیری چو بو یان نه یده زانی (جاهلاً) که حهرامه ئه وه فدییه ی

له سه‌ر نيه و پيويسته له سه‌ري هه‌ر كاتيگ بيري هاته‌وه يان پي يان گوت يه كسه‌ر لاي ببات و ده‌ست له نينۆك كردن قزو مو برين هه‌ل بگريت.

* دروسته نه‌عل و نه‌نگوستيله و چاويلكه و سه‌مماعي گوي و كات ژميري ده‌ست و پشتين و جزدان ياته‌گبه‌ند كه پاره و شتي تيدا ده‌پاريژريت به‌كار بهيئييت.

* وه‌دروسته پوشاكي ئيحرام بگوپدرريت و بشورييت و پاك بكرتيه‌وه، هه‌روه‌ها دروسته سه‌روله‌ش و جه‌سته بشورييت نه‌گه‌ر به‌هوي نه‌م شردنه‌وه موو قزيش بوهرريت و بكه‌ويته خوار به‌لام نه‌نقه‌ست نه‌بييت قه‌يدي نيه و چي تيدا نيه، هه‌روه‌ها بريندار بون و برينيگ كه‌تي ي ده‌كه‌وييت چي تيدا نيه و زيانى نيه.

چونبیه‌تی سه‌ردانی مزگه‌وتی پیغه‌مبه‌ر ﷺ :

۱ = له‌هه‌ر كاتيگ دا جه‌زت لي بيئت و به‌وييت سه‌ردانی مزگه‌وتی پیغه‌مبه‌ر ﷺ بكه‌يت بوټ هه‌يه به‌لام به‌نيه‌تی سه‌ردانی مزگه‌وتی پیغه‌مبه‌ر ﷺ نوويژ لي كردنی نه‌ك به‌نيه‌تی سه‌ردانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ خوي، چونكه نوويژ كردن له‌و مزگه‌وته‌دا خيرى له‌هه‌زار نوويژى ترى مزگه‌وته‌كاني تر پتره مزگه‌وتی حه‌رام (مسجد الحرام) نه‌بييت كه‌به‌سه‌د هه‌زار نوويژه.

- ۲ - بۆ سەردانی مزگەوتى پىغەمبەر ﷺ ئىحرام بەستىنى ناوئىت و نەتەلبىيە كىردىن و نەخۇ ئامادە كىردىن و ھىچ پەيوەندى بەك (ارتباط) لەنئىوان ئەو مزگەوتە و ھەج دا ھەيە بەھىچ شىئوھەيك.
- ۳ - ھەر كاتىك گەيشتەيە مزگەوتى پىغەمبەر ﷺ و چوئىتە ژور قاچى راستت پىش بخە و لەكاتى چوئە ژورە و ھەدا بلى: (بسم الله، اللهم اغفر لي ذنوبي وافتح لي ابواب رحمتك). ھەر ھەھا بلى: (أعوذ بالله العظيم ووجهه الكريم وسلطانه القديم من الشيطان الرجيم، اللهم افتح لي أبواب رحمتك). ھەر ھەكو چۆن دەبى لەچوئە ژورە و ھەمو مزگەوتە كانى تىرى سەر پوى زەوى ئەم دوعايە بخوئىت.
- ۴ - دواى ئەوى چوئىتە ژورى مزگەوت پەلە بەكە كە نوئىژى (تحية المسجد) بەكەيت خۇ ئەگەر لەرەوزەدا بىكەيت ئەو بەشترىش، دەنا لە ھەر شوئىئىكى تردا بۆت گونجا نوئىژەكەت بەكە جياوازى نىە و ھەر بەكە.
- ۵ - ئەمجار پو بەكە گۆرى پىغەمبەر ﷺ و بەرامبەرى بوەستە و ژۆر بەئەدەب و لەسەرخۆ و بەدەنگىكى نزم سەلامى لى بەكە و بلى: (السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته) و ئەمجار سەلەواتى لى بەدە، و ئەگە بلىت: (اللهم آتة الوسيلة والفضيلة وابعثه المقام المحمود الذي وعدته. اللهم أحزه عن أمته أفضل الجزاء) شتىكى باشە و ھىچ كىشە بەكى نىە.
- * ئەمجار وا وەرەو بەلای راستندا بۆ ئەو ھەيە لەپىش گۆرى أبوبكرى صدیق ﷺ بوەستىت و سەلامى لى بەكە و داواى لى خۆش بون و پەحمەت و بەزەبى و پەزامەندى خاى بۆ بەكە. (بەلام ئەى براى حاجى و ئەى خوشكى حاجىم وريا بن ژۆر وريا بن ئەكەن لە بەريان بپارئىنە و ھە داواى يارمەتى و شىفاى نەخۆش و تكاو شىفاعە تيان لى بەكەن، نەچن بەدە ورياندا بسوئىنە و ھە واتە تەوافيان بەدە و ھەدا بەكەن، ياخود دەست لەسەر بەكەرتى دابئىن لەسەر سىنگتان و ھە چۆن بۆ

نویژ له سەر یه کیان داده نین، یان که پویشتنه دهره وه پاشه و پاش بپون، نه کهن دهست به دارو دیوارو بوری و شیش و ئاسنه کانی محاجه ره و حوجره ی مالی پیغه مبهردا ﷺ بزن و ماچیان بکه ن و به موفه پکیان بزنان، ئه ممان توخوا شتی وانه کهن چونکه ئه م کارانه زور خه ته رن شیرک و کوفرن. وئهمانه له سیفیه ت و ئه رک و جیاکاری و مافه کانی خوی گه وره ن که سی تر توانای ئه وانه ی نین. --
وه رگیز (-)

* ئه مجار توژیکی تر برۆ بۆ لای راستت بۆ ئه وه ی له ئاست گوپی عمری کوپی خه تتاب دا بوه ستیت به هه مان شیوه سه لامی لۆ بکه و داوای لۆ خووش بون و به زه یی و په زامه ندی خوی گه وره ی بۆ بکه . [ئه مجار دوا ی ئه وه ی توژیک دور تر که وتیه وه و پوت کرده قبیله و پاراپته وه هه روه کو له پیشه وه باسمان کرد، له مزگه وت ده پویشه دهر و قاچی چه پت هه ل ده دیت و ده ئیت: ((بسم الله والصلاة والسلام على رسول الله اللهم اغفر لي وافتح لي أبواب فضلك.))
وه رگیز (-) [٢٢] .

(٢٢) ((حه ز ده که م ئه ی براو خوشکانی حاجی خووشه ویست زور به رچاو پووشن و وریا و شاره زا بن و بزنان چ له حه ج و چ له شوین و کاته کانی تر داو له ژیاندا چون خوا ده په رستیت و چون به ندایه تی و په رستشی بۆ ده که یه ت، بۆیه پیویسته ئه م راستی و زانیاریانه ی خواره وه بزانیته بۆ

ئەوھى بەزانستىيانە و بەرچاۋ پۇشنانە حەج و عومرە و سەردانى مزگە وتى
پىغەمبەرە كەت ﷺ بکەيت و ھەل نہ خەلە تىيىت:

❖ ئەو فەرمودەيە راست نيە كەدەلئىت: ھەر كەسئىك چل نوئىژ
لە مزگە وتى پىغەمبەرە ﷺ بکات ئەوھ پزگارى دەبئىت لە دوپويى و
لەسزاي خواى گەورە . (باوكى عبدالحق، حەج و عومرە بەگوئيرەى
سوننەتى پىغەمبەرە ﷺ ل ۳۹ .

❖ ديارە ئەمە شتىكى ئاشرايە كە حەج و عومرە ھىچ پەيوەندىەكى يان
نيە بە سەردانى شارى مەدينە و گۆرى پىغەمبەرە ﷺ . جابۆيە ھەر
كەسئىك ئەگەر سەردانى شارى مەدينە و مزگە وت و گۆرى پىغەمبەرە و
ھەردو ھاوھلە كانىشى نە كات حەج و عومرە كەى ھىچ زيانئىكى
پىئ نہ گەيشتوھ و حەجى تەواوھ و ئىناشئە للآ خوا لى
وەرگرتوھ . ھەمان سەرچاۋەى خالى پابردو .

- ❖ ههروهه ها ئه وه فهرموده يه ي كه ده ي گيړنه وه وه ده لئين: (هه ره كه سيك
حه ج بكات و زياره تي گوړي من نه كات ئه وه ليم دور كه وتوته وه و
مافي مني نه داوه و جي به جي ي نه كروه) هه ديسيكي دروو هه ل
به ستراوه . هه مان سه رچاوه ي پيشو .
- ❖ ئاخړ پينغه مبه ر ﷺ بو خوښي له مه دينه وه بو هه ج كردن ده چوه
مه ككه بو هه ج كردن و مه دينه ي به مه رج دانه ناوه و هيچ پرديكي
په يوه ندي له نيوان هه ج و عومره و سه رداني مه دينه دا دانه ناوه و
فه رمانيشي پي نه كروين . هه مان سه رچاوه .
- ❖ ئه وه ي كه سوننه ته سه رداني شاري مه دينه له بهر مزگه وتي
پينغه مبه ر ﷺ چونكه نويز له و مزگه وته دا خيرى هه زار نويزي هه يه
هه روه كو پينغه مبه ر ﷺ خو ي فه رمويه تي، جا كه واته سه فه ر كردن بو
ئه وي له بهر مزگه وته كه يه تي نه ك له بهر گوړي پينغه مبه ر ﷺ و

۶ - هر وه ها سوننه ته به له ش پاکی و به ده ست نوپزه وه بچیت بۆ مزگه وتی قوبا (قیاء) و نوپژی تیدا بکیت له بهر نه وهی پیغه مبه ر عَلَيْهِ السَّلَام نوپژی تیدا کردوه موسلمانانیشی هان داوه که نوپژی تیدا بکن. (وه پاداشتی عومره یه کی هیه - وه رگپړ-).

۷ - وه سوننه ته که سهردانی گورستانی به قیغ بکیت که گوری ئیمامی عثمانی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لای یه و وه سهردانی گورستانی شه هیدانی ثوحود ده که یه که له ناویاندا گوری حمزه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هیه که چویته نه وی سهرلامی یان لای ده که یه و دوعای لای خوش بون و په حمهت و په زامه ندی خوابان بۆ ده که یه، چونکه پیغه مبه ر عَلَيْهِ السَّلَام سهردانی ده کردن و سهرلامی لای ده کردن و داوی بۆ ده کردن، هر وه ها هاوه له بهر پزه کانیشی فیتر کرد بو که نه گهر سهردانی گورستانه کانیاں کرد یان به لای گورستاندا روپیشتن سهرلامیاں لای بکن و نه م دوعایه یان بۆ بکن و بیلین: { السلام علیکم أهل الدیار من المؤمنین والمسلمین وإن شاء الله بکم لاحقون نسأل الله لنا ولكم العافیة } رواه مسلم.

* ئیدی له شاری مه دینه دا هیچ مزگه وت و هیچ شوپنیککی تر بیجگه له و شوپنانه ی که ناماز ه مان بۆ کردن سوننهت و شهرعی نیه سهردانیان بکیت خوتان به لاش ماندو مه که ن و مالتان خرج مه که ن

هاوه له بهر پزه کانی و سهر فهر کردن له بهر خاتری گوری پیغه مبه رو
هاوه له کانی به تاییه تی دروست یینه ناگادارو وریا بن . هه مان
سهرچاوه . - وه رگپړ (=)

بۆ شوئېئىڭ كەھىچ پاداشتىڭى تىدا نىە و پېغەمبەرىش نەى كردوہ وكەسىشى ھان نەداوہ، بەلكو
لەوانەيە لە چونت بۆيان توشى گوناحىش ببىت.
والله ولي التوفيق

نەو ھەلانەى كەھەندى لە حاجيان تى ى دەكەون

يەكەم - ھەنەكانى ئىحرام بەستن:

* تىپەپ بونى حاجى لە شوئېئى ئىحرام بەستنى خۆى و بى ئەوہى ئىحرامەكەى بىبەستىت تادەگاتە
جەدە ياهەر شوئېئىكى تر بىت دواى تى پەپ بون لەسنورى شوئېئى ئىحرام بەستەكان و لەوى
ئىحرامەكەى دەبەستىت ديارە ئەمەش پىچەوانەى فرمانى پېغەمبەرە ﷺ كە فرمويە تى دەبى
ھەمو حاجىەك لە شوئېئى ئىحرامى خۆيەوہ ئىحرام بىبەستىت كەلىوہى دىت يا پى دى دا تى
دەپەپىت.

* پىويستە لەسەر ھەر حاجىەك كە لە شوئېئى ئىحرام تى پەپى بگەرپىتەوہ شوئېئى ئىحرام و جلى
ئىحرام بىبەستىت ئەگەر بۆى كرا دەنا دەبى پزگارانە (فدىە) ھەيوانىڭ كەمەككە سەر بېرىت و
بەسەر ھەژارانى دا بىبەخشىتەوہ، جاھاتنى بە ھەوادا (بەفرۆكە) يابەھۆى ئوتومبىل بىت ياخود
بەپاپۆر بىت.

* ئەگەر بەيەكى لە پىنچ شوئېئەكانى ئىحرام بەستە (المواقىت الخمسة) ناو دارەكاندا تى نەپەپى
ئەوہ ھەر كاتىڭ گەيشتە ئاستى يەكەم شوئېئى ئىحرام بەستن ياخود بەلای دا تى پەپى با ئىحرام
بىبەستىت بەتەواوى واتە بەجلى لەبەركردن و نىەت ھىنان وتەلبىبە كردن.

دوم: نه و هه لانهی که نه ته وافدا رو ددهدن :

۱- دهست کردن به ته واف له پيش برده ره شه که وه، نه وهی واجبه دهبی له برده ره شه که وه دهست بکهیت به ته واف.

۲- ته واف کردن یا خود سورانه وه به ناو حوجری که عبدا نه مه دروست نیه چونکه له و کاته دا به دهوری که عبدا نه سورانه وه، به لکو به دهوری به شیکي دا سورانه وه چونکه حوجر به شیکه له که عبه (حوجر نه و لادیواره نزمه که وانیه یه که له دهوری به شیکي که عبیه له لای باکوری پوژ هه لاتی که عبه و له نزیك مه قامی ئیبراهیم - وه رگیڤ -). نه گهر وای کرد نه و نه سورانه وهی (شوط) به تالّ ده بیته وه که به ناو حوجردا کردویه تی و دهبی دوباره ی بکاته وه.

۳- (الزّمل) که بریتیه له خیرا پویشتن (گورگه لوقه کردن) - له هه مو حوت سورانه وه کاند (جمع الأشواط السبعة) ، دیاره نه مه هه له یه و ته نیا دهبی له سیّ خولی یه که مدا به خیرایی برؤیت (الرمّل) تاییه ته به ته وافی هاتن (طواف القدوم).

۴ - شان به شان و پاله په ستو کردنیکی زور له پینا و ماچ کردنی برده ره شه که وه هندی جار ده بیته هوی دروست بونی به یه ک دادان و جنیو به یه کتری دان و دمه قالی له نیوان ته وافکاراندا، دیاره نه مه ش به هیچ شیوه یه ک دروست نیه و نابی چونکه نازار دانی موسلمانانی تیدایه و هه روه ها به یه ک دادان و جنیو دان له نیوان موسلماناندا به ناهه ق به هیچ شیوه یه ک دروست نیه.

* ماچ نه کردنی برده ره شه که زیان به ته واف ناگه یه نیّت و ته وافه که ی دروسته نه گهر ماچیشی نه کات، ته نیا ناماژه بو کردن و الله اکبر کردن له دوره وه کاتی گه یشته ناستی برده ره شه که به سه.

۵ - دست پیدا هینانی برده ره شه که له بهر پیروزی و ته به پوک نه مهش دروست نیه و بیده عیه و له شه ریه تی ئیسلامدا هیچ بنه مایه کی نیه. سوننه ت نه ویه دهستی لئ بدیه ت و ماچی بکه بیت وه ک به ندایه تی بؤ کردنیک بؤ خوی بالا دهست و کار به چی.

۶ - گرتن و دهست دان له هه مو روکنه کانی که عبه هه تا کو دیواره کانیشی و دهست پیدا هینانیا ن نه مانه شتیکی زیاده ن و پیغه مبه ره ﷺ له که عبه دا ته نیا دهستی له به برده ره شه که و روکنی یه مانی داوه و گرتویه تی (روکنی یه مانی نه و سوچه ی که عبه یه ده که ویته لای ولاتی یه من - وه رگپژ -).

۷ - تاییه تی کردنی هه ر سورانه وه یه ک له سورانه وه کانی ته و اف به دوعای تاییه ت که نه مهش له پیغه مبه ره وه ﷺ نه چه سپاوه نه هاتوه به لکو هه ر جاریک ده که یشته به برده ره شه که (الله اکبر) ی ده کردو له نیوان سوچی (رکن) ی یه مانی و به برده ره شه که و له کۆتایی هه ر سورانه وه یه ک دا نه م ویرده ی ده خویند ﴿ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾ سورة البقرة: (۲۰۱).

۸ - دهنگ بهرز کردنه وه له کاتی ته و افداو له لایه ن ته و افکاران یان نه وانیه تی ته و اف به خه لگی تر ده که ن: دیاره نه مهش هه له یه کی تره له م شوینه پیروژه دا ده کریت چونکه به م دهنگ بهرز کردنه وه یان کار له خه لگی ده روو بهری خویان ده که ن و ته و اف و دوعا و پارانه وه له ته و افکارانی تر تیک ده دن و سه ریان لئ ده شوینن.

۹ - پاله په ستۆ کردن و تیک سرمان و مل به ملی کردن بؤ نویژ کردن له مه قامی ئیبراهیم: دیار نه مه شه یان هه له یه کی تره که نه نجامی ده دن و پیچه وانیه تی سوننه تی پیغه مبه ره ﷺ، نه مه وپرای نازار دانی ته و افکاران و دل یه شان دینان، نه مهش کاریکی هه رامه. له گه ل نه مه شدا کردنی دو رپکات نویژی سوننه تی ته و اف له هه ر شویننیک میزگه و تدا بکه بیت هه ر هه مان مه به ست

ده پيښکيت و هيچ جياوازيه کي نيه، نه خوټ ماندو شه که کيت ده که کيت و نه نازاري ته و افکارانیش ده دده کيت.

۱۰- (هه له يه کي تر که له ته و افدا ده کړيت ټه و هيه که ناتوانن بگه نه به رده په شه که و بيگرنو ده ستي لي ټه دن و ماچي بکه ن کاتي ته و افکاران ده گه نه ناستي به رده په شه که له سهر هيله په شه که له بري ټه و هيه ته نيا ده ستي بؤ به رز بکه نه وه و ناماژهي بؤ بکه ن و بلين (بسم الله اکبر) هردو ده ست به دهمياندا دينو ده ستي خو يان ماچ ده که ن و له دوره وه ماچ بؤ به رده په شه که هه ل ده دن، گوماني تيدا نيه ټه مه ش کاري کي هه له ي ناشياوه و بیدعه يه کي تري تازه يه و داهينراوه - وهرگيږ -).

۱۱- (هه له يه کي تر ټه و هيه ده ست هينان و ماچ کړني مه قامي ئيبراهيم په له کړدن و ټيکس پرمان و زرمه زلي کړدن بؤ بينيني مه قام و ناو مه قامه که گوناحي کي تره ته و افکاران به نه زاني ټه نجامي ده دن و و ايان کړدوه که هه ميشه له به رده په شه که وه هه تاکو دواي مه قامي ئيبراهيم قه له بالغي و پاله په ستويه کي بي و اتا دروست بکه ن و سه دان که س نازارو ټه شه که نجه بده ن و بکه ونه ژير پي يان و نازاري په کتري بده ن. جاري و هه يه وای لي ديټ له کاري موسلمانان و هه تا موقايه تيش ده رده چيټ و کاري کي ناژه ليا نه رو دده ت حاشا له و شوينه پيروزه و له موسلماناني پابه ندو هوشيارو به رچاو پوښن و شاره زا له دينه که ي - وهرگيږ -).

سي يه م: ټه و هه لانه ي که نه کاتي هه و ل دان (السي) و اته نه سه فاو مه پوه کړدندا رو دده دن:

۱ - ټه گهر سه رکه و تنه سهر سه فاو مه پوه هه ندي له حاجيه کان رو ده که نه قبيله و به دده ستيان ناماژه بؤ که عبه ده که ن و الله اکبر ده که ن وه ک ټه و هيه (الله اکبر) بؤ نويز کړدن بکه ن، له کاتي کدا

سوننەت ئۇە يە كە دەستیان بەرز بگە نە وە كە چۆن بۆ دوعا كىردن بەرزى دەگە نە وە . (وہ سوننەت وایە كە لە سەفا نزیك كە وتنە وە ئۇ دو ئایە تە بخوینن كە لە بابە تى چۆنیە تى ئە نجامدانى سەفا و مەرپوہ كىردن لە پېشە وە ئازەم پى كىردن بخوینن وە كە سەر كە وتنە سەر بەرزایى سەفا پو بگە نە قىبەلو سى جار ھەمان زىكر بخوینن كە لە سەر تەى دەست پى كىردنى چۆنیە تى سەفا و مەرپوہ كىردندا نوسىومە بلین و لە نىوان ھەر سى جارە كانىشتان دوعا بۆ خۆیان و بۆ ئۇ و كە سانە بگە نە كە داوايان ئى كىردون و ئە و جار دەست بگە نە بە رۆیشتن بەرە وە مەرپوہ - وەرگىر -).

۲ - خىرا رۆیشتن واتە گورگە لۆقە كىردن (الرمل) لە ھەمو سورا نە وە (شوط) كاندا، كە چى سوننەت وایە خىرا رۆیشتن لە نىوان ھەردو نىشانە (گلوپە) سەوزە كە ئى نىوان سەفا و مەرپوہ دا بىت و بەس واتە ئە گەر گە یشتیە گلوپە سەوزە كە خىرا برۆیت ھە تاكو دەگە ی تە گلوپى دوہم كە لای مەرپوہ و یە و ئە و جار بە ئاسایى برۆیت تادە گە ی تە مەرپوہ، (كە گە یشتیە سەر مەرپوہ لە لاوہ پا دە وە ستیت و پو دە كە ی تە وە قىبەلو لە سەر سەفا چیت گوت بو ئۇ وە دە لىتە وە دوعا دە كە ی تە نیا دو ئایە تە كان ناخوینىتە وە . بە لام ھە لى خە لكە كە لە وە دا بو نە لە سەر سەفا و دە وە ستان ئۇ م ئایە ت و وىردو دوعا یانە بخوینن و نە لە سەر مەرپوہ بە لگو بەر دە وام لە رۆیشتن و خولانە وە دا بون تا ئى دە بو نە وە ، ديارە ئە مە ش ھە لى یە و سوننەت چیت پى دە لىت دە بى ئاوا ئە نجامى بە دىت وەرگىر -).

۳ - ھە لى یە كى تر ئۇ وە بو كە دە یان كىرد چ پىاوان و چ ئافرە تان كاتى كە لە سەفا و مەرپوہ دە بو نە وە ھەر لە سەر بەرزایى مەرپوہ پىاوە كان مقە ستىكیان دەر دە ھىناو تۆزىكیان لە سەر و قزى خۆیان دە قرتاندو دە رۆیشتن، ھەر وە ما ئافرە تان ھە لى یە كى گەرە ترىان دە كىرد كە ئە وانىش ھەر لە سەر

به‌رزایی مہرہ پرچیان له پئیش چاوی ئه مہ مو پیاوه نامہ حرہ مہ دہرہ ہینا و ہندیکیان دہقرتانڈو له و گۆرہ ئه و ہمو قژہ موہ دہکہونہ سہر مہرہ و ئه و ناوچہ یہیان ہمو پیس کرد بو. کہچی سوننہت وایہ پیاوان بچن سہریان بتاشن یاخود کورتی بکہنہ و واتہ چاک بکہن له دہرہ و ہوی مہرہ و له لای سہرتاشہ کان چونکہ بہقرتانڈنی چہند موہک له سہریان سوننہتہ کہ دانامہ زریّت و دروست نیہ، ہەر وہا ئافرہ تانیش له وئ دور بکہونہ و ہچنہ شوئینک کہ پیاوانی نامہ حرہ نہیان بیسنو بہقہد سہرہ پہنچہ یہک موسی قزّیان بقرتینن، چاک وایہ بچنہ ئاودہ سخانہ کانی ئافرہ تان کہ ہەر له خوار دہرگای مہرہ یہ بہ لای شوئینی و ہستانی پاسہ کانی لای عہزیزہ و له وئ پرچی خویان بقرتینن و ئیحرامہ کہیان بشکینن. - وەرگپڙ (-).

چوارہم: ئه و ہه لانهی که له عہرہ فات رو دہدہن:

۱ - دابہ زینی ہندی له حاجیہ کان له دہرہ و ہوی سنوری عہرہ فہ و مانہ و ہیان له شوئینی دابہ زینی خویان ہہ تاکو خۆر ئاوا دہبیت و ئہ مجار بہرہ و مزدہ لیفہ دہکہونہ رپئ بئئ ئه و ہوی له عہرہ فات بوہستن، دیارہ ئہ مہش ہہ لہ یہکی بہرچا و بہرچہ ستہ یہ و دہبیتہ ہؤی له دہست دانی حہجہ کہی چونکہ حہج بریتہ له عہرہ فہ و واجبہ حاجیہ کان له رۆژی عہرہ فہ دا له ناو سنوری عہرہ فہ بوہستن نہک له دہرہ و ہوی عہرہ فہ، باحاجیہ بہرپزہ کان ہولّ بدہن و بگہرینن و سنوری عہرہ فہ بدۆزنہ و ہہ گہر نہیان توانی پئیش خۆر کہ وتن بگہنہ ئه وئ و بچنہ ناو سنوری عہرہ فہ و بالہ شہوی قوربانی دا بچنہ ناوی و بۆیان دروستہ.

۲. پویشتن و ده‌چونی هندی له حاجیه به‌پژده‌کان له‌ع‌ره‌فات پیش خور ئاوا بون ئە‌مه‌ش دروست نیه چونکه پیغه‌مبەر ﷺ له‌ع‌ره‌فات وه‌ستاوه هه‌تا‌کو خور به‌ته‌واوی ئاوا ده‌بو.

۳. پالە په‌ستوو شان به‌شانی دروست کردن و تیکس‌پمان له‌پینا و سه‌رکه‌وتن بۆ سه‌ر کێوی ع‌ره‌فات و گه‌یشتن به‌لوتکه‌ی کێوه‌که‌ و میله‌که‌ی ئە‌وه‌ش ده‌بیته‌ ئه‌گه‌ری زه‌ره‌رو زیانیکی زۆرو ئازار دانی یه‌کت‌ری و خۆماندو کردنیکی به‌لاش، ناو سنوری ع‌ره‌فه‌ه‌موی ه‌ه‌ر وه‌ستاوه و سه‌رکه‌وتن بۆ سه‌ر کێوه‌که‌ ناشه‌رعیه‌ و ه‌روه‌ها نوێژ کردنیش له‌سه‌ر کێوی ع‌ره‌فات دروست نیه و بیدعه‌یه.

(أ - به‌ئێ، من ئە‌مه‌م به‌م‌یدانی و له‌سه‌ر ئە‌رزى واقع دا به‌چاوی خۆم دیت جارێ پیش پوژی هه‌شته‌م و حج واته (یوم الترویة) به‌دو پوژ چوینه سه‌ر کێوه‌که‌ به‌لام چ حالیک تیکس‌پمانیک بو ه‌ه‌ر مه‌پرسه‌ ه‌ه‌ر ئە‌و پوژه به‌سه‌دان هه‌له‌ی بئ‌ شه‌رعی پوی دا، وه‌له‌پوژی ته‌روییه‌شدا واته‌پوژی ع‌ره‌فات خه‌لکه‌که‌ به‌یه‌ک‌جار رویان کرده کێوه‌که‌ و قه‌له‌بالغیه‌کی زۆر گه‌وره‌یان دروست کرد زۆر له‌حاجیه‌کان ئازارو ناخۆشیه‌کی زۆریان بینی، ئە‌و پوژه ئی‌مه‌ رابه‌ره‌که‌مان بزبو تابانگی ع‌سه‌ر نه‌گه‌رایه‌ ناو چادره‌که‌ی خۆمان، که‌گه‌رایه‌وه‌ وه‌ک په‌لاسی په‌شی لێ هات بو به‌لام من و چه‌ند که‌سیک ه‌ه‌ر له‌ناو چادره‌که‌ی خۆمان نه‌جولاین و له‌ناو سنوری ع‌ره‌فه‌دا رومان کرده قیبله‌ و ده‌ستمان کرد به‌دوعا و پارانه‌وه‌ و ویرد خۆیندنه‌کان تائیه‌واره‌ وه‌رگێر).

ب - یه‌کی له‌هه‌له‌کانی تروینه‌ گرتن بو نه‌ک ه‌ه‌ر له‌ناو ئی‌مه‌ی کورددا به‌لکو له‌ناو هه‌مو‌گه‌لو و لاته‌کانی تریش به‌هه‌مان شیوه‌ بو. هه‌ندی له‌وانه‌ی له‌گه‌ڵ کاروانه‌که‌ی خۆماندا بون

هەرله ده رچونيان له ماله وه كاميراي قيدبويي و فۆتوگرافيان له گه ل خۆدا هينا بو ههنگاو به ههنگاو خهريكي ويته گرتن بون، ئيدي له هه مو قوناغه كاني كاره كاني حه ج و عومره كه دا ئه وان زۆرينه ي كاته كاني خۆيان به ويته گرتنه وه ده برده سه رو كه ميان ئاگا له ته وافو و سه فاو مه روه وودعاو پارانه وه و ويرده كان مابو ئه وه نده ده سوپانه وه و وينه يان ده گرت، تاده گاته ئه م پۆزي عه رفاته ش ئه و پۆزه به هه مان شيوه زۆرينه ي كاته كانيان به ويته گرتنه وه ده برده سه ر تا ئه و پۆزه ي كه گه راونه وه مالي خۆيان. دياره ئه مه ش كاريكي بي شه رعيه و به هيج شيوه يه ك دروست نيه و پۆزي قيامه ت داوايان لئ ده كهن كه روحيان به به ر بنين كه هه ر ويته يه كي گيانداريكيان گرتيبت، دياره ئه مه شيان پي ناكريت بويه ده بي سزاي خۆيان وه ريگرن كه بريته له ئاگري دۆزه خ خواي گه وره په نامان بدات. ئه وه ته پيغه مبه ر ﷺ فه رمويه تي: { إن أشد الناس عذاباً عند الله يوم القيامة المظرون }. صحيح البخاري/باب: عذاب المظرون يوم القيامة ص ۱۲۳۱. وه رگيڤي.

۴- هه ندي له حاجيه كان له كاتي دوعا كردندا رو ده كه نه كيوه كه ي عه رفه، دياره ئه مه ش هه له يه كي گه وره يه و سوننه ت وايه رو بكه نه قيبله و دوعا بكن و له به ر خوا بپاريته وه.

۵- خپ كردنه وه ي گل و ورده به ردو زيخ له پۆزي عه رفه له هه ندي شويني دياريكراو له لايه ن حاجيه كانه وه بۆ هه ندي مه به ستي تايبه ت و به موفه رك ئه مه ش له شه رعدا هيج بوني نيه و كاريكي بي شه رعي و سه ريچي كردني خواو شه ريعه ته كه يه تي. (من له سه ر كيوي عه رفه قات سه يرم كرد هه ندي له حاجيه كان به تايبه تي ئافره تان زيخ و به رديان هه ل ده گرتنه وه له گيرفانيان ده هاويشت لي م پرسين ئه مه تان بۆ چي يه ؟ گوتيان وه للّاهي ئه وه به موفه رك ده يبه ينه وه بۆ نه خۆشي و بۆ ئه و ئافره تانه ي منداليان نابي و هه ندي كه س پي يان گوتوين!! منيش له وي تيم گه ياندن كه ئه مه

کاریکی بیّ شهرعیه و پیم فیّ دانه وه . هندیکی تریان هه بو کومه له گلّ و خوّلان گرد ده کرده وه
 گومت: ئیوه مه به سستان چی یه له خرّ کردنه وه ی نه و کومه له گلّانه؟ گوتیان بیّ یان گوتوین بۆمان
 خرّ بکه نه وه و بانگمان بکه ن تائیمه ش خوا حه جمان به نسیب بکات و بیّین بۆ ئه وی . به وانیشم
 گوت: بابه نه و کاریکی بیّ شهرعی و خورافیاته ئیوه لیّره دوعایان بۆ بکه ن و له خوا بیارینه وه
 که خوی گه وه حه جیان به نسیب بکات نه وه سوننه ت و کاره شهرعیه که یه . - وه رگپّ - .

۶- (هه له یه کی تر نه وه بو که حاجیان ده یان کرد ده ست هینان بو به دارو به ردو میله که ی سه ر
 کیوی عه ره فات و نویسی ناوی خه لک که له شوینی خویان پیّ یان گوتون و پیس کردنی
 نه و میله ، دیاره نه مه ش هه له یه کی گه ورو بیّ شهرعیه - وه رگپّ - .

پینجه م : نه وه له لانه ی که له موزده لیفه دا رو دده دن :

* سه رقّال بونی هندی به لکو ژورینه ی حاجیه کان کاتی دابه زینیان له موزده لیفه به خرّ
 کردنه وه ی به رده کانه وه پیّش نه وه ی نویژی شیوان و خه وتنان بکه ن، وه باوه رپیان وایه که به ردی
 په جمه کان (حصی الجمار) ده بیّ هه ر له موزده لیفه کۆ بکرینه وه .

* راستیه که شسی نه وه یه له هه ر شوینیکی تری حه ره م هه لّ بگرینه وه ، که چی نه وه ی
 له پیغه مبه ره وه ﷺ چه سپاوه و فه رمانی به وه نه کرده که به رده کانی (جمرة العقبه) له موزده لیفه کۆ
 بکرینه وه به لکو خووی که له موزده لیفه به ریّ ده که وت و ده گه یشته ناو مینا له به یانی دا هه لی
 ده گرتنه وه و باقی به رده کانی تریشی هه ر له مینادا کۆده کردنه وه .

* هندی له حاجیه کان بهرده کان به ئاو ده شوئه وه که ئه مهش دروست نیه و کاریکى شهرى نیه.) به لى ئه مه زور راسته من ئه مه شم له مینا بینى ئه و شه وهى که بۆ به یانى ده چوینه په مى کردن خه لکه که هیچ خه به ى به رد شوشتنه وه یان له بهر نه بو که چی ماموستا کان له چادره کاندایا کویان کردینه وه و ماموستایه کیان قسه ی بۆ کردین وه که لى له رینوما ییه کانى ئه وه بو گوتى: حاجیه به پیره کان ئیوه بهرده کانتان جوان جوان بشوئه وه چونکه ئه و بهردانه ده چنه خزمهت خوا با به پاکى بچن کى ده لى ئه و بهردانه له و گۆره ی خه لک میزبان پى دا نه کردون و پيس نه بون که له موزده لیه هه لتان گرتونه وه. به لى، به م پى یه گومانى له دلى حاجیه به پیره کاندایا دروست کردو هه مو که وتنه شوشتنه وه ی بهرده کانیان. هه بو سه ره رای ئه وه ی شه و شوشه بونیه وه به یانیش که رۆیشتىن بۆ په جم کردن به توره که وه له ئاویان هه ل ده کیشاو چۆر چۆر ئاویان لى ده هاته خواره وه و زۆریه لى له شى خویان پى ته ر کرد بو. وه رگیزه.)

* (خالیکى تر که له هه مویان گه و ره تر بو نوێژ چونى شیوان و خه وتنان بو که ئه مه به زۆرى ده که ویتته ئه ستۆى سه رقافله کان و ماموستا رابه ره کانمان ئیمه که ئیواره له عه ره فه به رى که وتین هه ر ئیواره له بهر بى پلانى و نه بونى نه خشه کیشانى وردى بۆ له سه ر رۆیشتن و ئه نجامدانى کاره کان له لایه ن سه رقافله کانه وه سه یاره که مان گوم بو هه تا نزیکى کات ژمیر ۱۰ ده ی شه و نه هاته وه لامان دواى به رى که وتین رینگه زور قه له بالغ بو تا به ره به یان نه گه یشتینه موزده لیه و نوێژى شیوان و خه وتنانمان نه کرد بو که ده بوايه پيش نیوه ی شه و له موزده لیه به کۆکردنه وه و کورت کردنه وه بمان کردانایه، به لام ئیمه هه ر به رتوه بوین له رینگه ش چه ند جارێک به سه ره ک قافله که مان گوت باله شوینیک دابه زین نوێژه کان بکه ین به لام رینگه یان نه داین و له سه یاره که نه یان

هيشت داببه زين دهيان گوت: زور ئيزدحامه و ون ده بن ئيدى به م پى يه نويزه كان چون، هر چنده من هى خوم له ناو سياره كه و به ته يه مومى گوشينى سه ياره كه كردن و چهند كه سىكى تريش چاويان له من كرد. ئيتر خواى گوره خوى و به زه بى خوى وه رگيڤي).

شه شه م: ئهو وه لانه ي كه له به رد هاويشتنه كاندا (الرمي) بو دده دن:

۱ - باوه رپى هه ندى له حاجيه كان وايه كه ئه وان شه يتان رجم ده كه ن و به رد به شه يتانه كاندا دده دن بويه زور به رپو كينه وه به رده كانيان تى ده گرن و جنپو و قسه ي ناشيرينيشيان له گه ل دا پى ده لئين، دياره ئه م به رد هاويشتنه بو هيج شتيك دانه نراوه ته نيا بو به رپا كردنى زيكر و ويردى خوا و به ندا بيه تيه كه بو خواى گوره ي ئه نجام ده درييت، ئه و بىرو رايه زور زور له راستيه وه دوره .
۲- ئه و به ردانه ي ده يان هاون به به ردى گوره و به تاكه نه عل و پيلاو يادارى تى ده گرن، دياره ئه م ش زيده روييه له ناييندا و شتى وا له شه ريعه تى خوادا نيه و پيغه مبه ر ﷺ قه ده غه ي كردوه و پره ميه كه ي به ر ناكه وييت.

* به لكو شه ريعه كه ي ئه وه يه كه به ردى بچوكى تى بگرن وه ك به ردى دار لاستيك كه به قشپلى مه ر ده چييت و ئه م جوړه به ردانه كه ئه م هه گوره نين.

۲- پاله په ستوو تيسكرپمان و زرمه زلى و يه كترى به هيلاك دان له پيئاو به رد هاويشتن كه ئه م هه كارپكى شه رعى و ژيرانه نيه، شه ريعه كه ي ئه وه يه كه زور له سه رخوو هيدي و هيمنانه و نه رم و نيانى به رده كان به اويت و وريا بيت به گوږه ي توانا نازارى كه س نه ده يت.

۴- هاويشتن ياتى گرتنى به رده كان به يه ك چه نگ واته به يه ك جار، له كاتيكدان ئه هلى زانست و زانيارى ده لئين له و كاته دا ته نيا يه ك به ردى بو حساب و شه شه به ردى ترى ده مينن بيان هاوييت.

* بەلكو شەرىعەكەى ئەوھىيە كەدەبىي بەردەكان يەك يەك تى بگىرىت و (الله أكبر) پىش لەگەل ھەر بەرد ھاویشتنىكدا بكات.

۵- جىگر يان وەكىل گرتن بۆ ھاویشتنى بەردەكان لەترسى ماندو بون و پالەپەستۆو قەلەبالغى و لەكاتىك دا خۆشت تواناى بەرد ھاویشتنن ھەبىت، چونكە وەكىل گرتن دروست نىيە تەنيا لەھالەتى پىئويستى دا نەبىت وەك نەخۆشى و ئەو جۆرە شتانە. (لەكاتى بەرد ھاویشتنى يەكەم و دوھم دا دەبوايە تۆزىك بەلاى راستدا دور بگەويتەو و لەچۆلايىھەكەدا رابوھستىت پو بگەيتە قىبلە و دوعا بگەيت و بپارپىتەو، بەلام ئەمە زۆر زۆر كەم بو بەپەنجەى دەست دەژمىردران - وەرگىر-).

ھەوتەم: ئەو ھەلەلەھى كەلە تەوافى خوا حافىزى (طواف الوداع) دا دەكرىن:

۱- دابەزىنى ھەندى لەھاجيان لەمىناوھ لەپۆژى پەو كىردن (النفرة) پىش بەرد ھاویشتنەكان (الجمرات) و تەوافى خوا حافىزى دەكات و دەگەرپىتەو مىناو بەردەكان دەھاوئەت و لەوئۆھ يەكسەر دەگەرپىتەو بۆ شوئىن و ولاتى خۆى بەم جۆرە كۆتا كار يەپەيمانى لە (جمرات) ھەكانەوھ دەبىت نەك لەمالى خوا (البيت). لەكاتىكدا پىغەمبەر ﷺ فرەمويەتى: {لَا يُفْرَنُ أَحَدٌ حَتَّىٰ يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِ بِالْبَيْتِ}. واتە كەس نەپوات و نەگەرپىتەو ھەتاكو كۆتا كارى لەمالى خوا نەكات واتە كۆتا كارى تەوافى خوا حافىزى لەمالى خوا نەبىت.

* تەوافى خوا حافىزى دەبى دواى ئى بونەوھ لەكارەكانى حەج بىت و راستەوخۆ پىش ئەوھى كەدەست بەگەرپانەوھ بگەن و نابى لەمەككە بمىننەوھ بۆ تەگەرەو كۆسپەيەكى كەم و كورت نەبىت (لعارض يسير).

۲- دەرچونيان له مزگهوت دواى ته واو بونى ته وافى خوا حافيزى پاشه و پاشو پرو كړدنه كه عبه كه گوايه ئه مه به گوره دانانى كه عبه يه. ئه مه ش دروست نيه و بيدعه يه و هيچ بنه رته تيكى له نايين و شه ريعه تى خوادا نيه.

۳- ئاوپر دانوهى هه نديك له حاجيان له لايى دهرگاي مزگهوت له دواى لى بونه وه له ته وافى خوا حافيزى و دوعا كړدنيان به دوعاى خوا حافيزى وهك ئه وهى كه خوا حافيزى له كه عبه بكن. دياره ئه مه ش بيدعه يه و دروست نيه و له شه ريعه تى خوا بونى نيه.

هه شتم: ئه وه له لانهى كه له سهردانى مزگهوتى پيغه مبهردا ﷺ رو ددهن:

۱- دهست پيدا هيټان (التمسح) به دارو ديوارو بوريه شيشه ئاسنه كاندا له كاتى سهردانى گوري پيغه مبهردا ﷺ و رابه ستنى پت به په نجه ره كانه وه بو پيروزي و موفه رك، له كاتيك دا به ره كه ت و پيروزي ته نيا له و شه ريعه ته دا به كه خواى گه و ره و پيغه مبهردا كه ي ﷺ بو يان دارشتوين نهك له بيدعه و كار ه داهيتراوه كاندا.

۲- چون بو ئه شكه و ته كان له چي اى ئو خود و هاو وينه ي ئه وهك حه راو ئه شكه وتى (ئور) له مه ككه و لى به ستنى په پو پى يانه وه و دوعا كړدن به جوړه دوعا يه كه خواى گه و ره مو له تى نه داويت و ئيزنى له سهر نيه. كيشانى ماندو بون و شه كه تيه كى زور له م پيتناوه دا ئه مانه هه مويان بيدعه ن و له شه ريعه تى پاكي ئيسلامدا بونيان نيه. (پيش روژى حه ج به دو روژ كاروانه كه ي ئيمه ده نكيان داين و سوريان كړدين بو عه ره فه و ميناو موزده ليفه و له گه رانه وه دا له مينا راوه ستان به رامير به ئه شكه وتى حه راو رابه ره كه مان گوتى: كى له خوى راده بينيت بيت بو ئه شكه وتى حه را بابيت من ده چم، به لام چون بو ئه وى سوننه ت نيه هه رچى دى بابيه كيفى خوى بكات،

ئەوھى ناتوانىت بانەيات. ئەم ئەشكەوتە بەشاخىكى زۆر بەرزەوھىيە. ھەر كە مامۇستا مىلى پىئوھنا زۆرىك لەئىمە ملىان پىئوھنان بىرىكى باشيان پىرو بى تۈناش بون. ئەوانەى كەچون لەگەل مامۇستا گوتيان لەوئى مامۇستا دو پكات نوئىژى كرد. ديارە زۆرىكىش چاويان لەو كردوھ نوئىژە كەيان كردوھ. ئەمەش بىدەكە يە كەدانەر پىشتر باسى لئوھ كردوھ. وەرگىزى.

۳. سەردانى ھەندى شوئىن كە دەلئىن گوايە لە شوئىنە وارەكانى پىغەمبەرە ﷺ وەك مۆلگەى يا جىگەى يىخ دانى وشترەكەى و بىرى خاتەم (بئر الخاتم) يابىرى عثمان و ھىنانەوھى خۆل و گل لەو شوئىنانە بۆ پىروژى و موفتەرك.

۴. دوعا كردن و داوا كردن لە مردوھ كان لەگاتى سەردانى گۆرستانى بەقىع و گۆرستانى شەھىدانى ئوحدو پارە ھەل دانە ناو گۆرەكان بۆ خۆ نىزىك كردنەوھ و پى پىروژى و بەرەكەت كەوتنە سەرو مالى يان بەھۆى خاوەنى گۆرەكان واتە مردوھكانى ئەو گۆرستانە و لەبەر پارانەوھيان بۆ زۆر مەبەست، ديارە ئەمەش بەپراستى كۆمەلە ھەلە و بىرو باوھرىكى ھەلە و زۆر گەرە و بەرجەستەن، نەك ھەر ئەمە بەلكو ھاوبەش پەيدا كردنى گەرەيە ھەر وەكو زانايان نامازەيان پى كردوھ و ھەر وەكو لەكتىبەكەى خوا و سوننەتى پىغەمبەرەكەشى ﷺ دا بەدرىژى باسيان لى كردوھ، چونكە بەندايەتى كردن تەنيا بۆ خۆى گەرەيە و بەسو نابى ھىچكى بۆ غەبرى خوا بىكرىت وەك دوعا و پارانەوھ و پەنا پى بردن و سەر بىرن و نەرز بۆ كردن و ھاو شىوھكانى ئەمەش بەپىى فەرمايشتى خۆى گەرە: ﴿ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ﴾ سورة البينة: (۵). ھەر وەھا: ﴿ وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴾ سورة الجن: (۱۸).

له خوی گه وره مان داوایه که حال و گوزهرانی موسلمانان چاک بکات و له نایینه که سی خویان
شارهزا بکات وه ئیمه و ئه وانیش په نا بدات له سهر لیشیوانی فیتنه و ناشوبه کان بمان پاریزیت
هر ئه وه بیسه ریکی وه لام دهره وه یه واته وه لام دهره وه ی دوعا و پارانه وه کانه.

کورتیه نامۆژگاریه کانم بو حاجی و عومره کاران و میوانانی مزگه وتی پیغه مبه رسول الله ﷺ

* پیویسته له سهر حاجی:

- (۱) په له بکات بو توبه کردنی راسته قینه له هه مو گوناح و تاوانه کانی. وه پارهییه کی حه لال بو سه فهری حه ج و عومره که ی دابنیت یاته رخان بکات.
- (۲) هه میسه زمانی خوی بپاریزیت له دروو غه بیهت کردن و دوزمانی و قسه هینان و بردن و گالته جاری و فشه به خه لکی کردن.

(۳) له حج کردنی دا مه به سستی خواو پوژوی دواپی بیټ و نیه ت و نیاز پاکي بو خوا بیټ به هیچ نیازیکی تره وه نه چیتته سه فهری حج، دور بکه و یتته وه له ریایی و بهرچاوی و ناو بانگو له حق بایی بون و به خو نازین.

(۴) هه و لئی لپراوانه بدات که خوی فیری زانیاریه شه رعیه کان بکات له حج و عومره که ی دا له (قسه) و کرده وه کانی دا واته نه و کارو قسه و گوتنانه ی که له حج پیوسته بکرین خو شاره زا بکات و نه وه شی که نه یزانی باپرسیار بکات.

(۵) حاجی که گه یشته شوینی ئیحرام به ستن (المیقات) بو خوی سه ر پشکه حجی به ته نیا (الإفراد) واته حجی بی عومره یان حجی به ئیسراحت (التمتع) یان حجی به یه که وه (القران) واته حج و عومره به یه که وه بکه یت. وه حجی به ئیسراحت (التمتع) له هه مویان باشتره بو نه و که سه ی که ه یوانی له گه ل خو دا نه هیناوه، به لام نه گه ر ه یوانی له گه ل خو دا هینا بیټ نه وه حجی به یه که وه (القران) له هه موان باشتره.

(۶) وه نه گه ر ئیحرام به ستو له وه ترسا که نه توانیت به ندایه تی و کاره کانی حج و عومره که ی ته واو بکات به هوی نه خو ش یا ترس یا هر هویه کی تربیت نه و با له نیه ته که ی دا مه رج بگریټ و بلئی: (أَنْ مَحَلِّي حَيْثُ حَبَسْتِي) واته له و شوینه دا که دوچاری گرفتاری بوم بتوانم ئیحرامه که م بشکینم. (بو نمونه ئافره ت له کوئی که وته بی نوژیته وه له وی بتوانیت ئیحرامه که ی بشکینی، یا که نه خو ش بو به هه مان شیوه . وه رگپي).

(۷) حجی مندال چ کورو چ کچ دروسته به لام له بری حجی فهرزی ناکه ویت.

(۸) ئیحرام بهستو ده توانیّت خۆی بشوات و سه‌ری بشوات و هه‌لی بگلۆفنیّت یا ببخورنیّت ئه‌گه‌ر پیویستی پی بو.

(۹) دروسته بۆ ئافره‌ت له‌چکه‌که‌ی دابده‌وه به‌سه‌ر دهم و چاوی دا ئه‌گه‌ له‌وه ترسا که‌ پیاوانی بیگانه‌ی نامه‌هره‌م ده‌بیینن.

(۱۰) ئه‌وه‌ی که‌ ژۆریک له‌ژنان له‌سه‌ری راهاتون که‌ وه‌ک میزه‌ریک (العصابه) له‌ژیر له‌چکه‌که‌ی دروست ده‌کات بۆ ئه‌وه‌ی له‌چکه‌که‌ی دهم و چاوی به‌رز بکاته‌وه. ئه‌مه‌ له‌شه‌ریعه‌تی خوادا بونی نیه‌ و راست نیه‌.

(۱۱) دروسته ئیحرام به‌ستو جلی ئیحرامی بشوات و له‌به‌ری بکاته‌وه، وه‌ه‌روه‌ها دروسته به‌یه‌کیکی تر بیگۆریّت.

(۱۲) ئه‌گه‌ر ئیحرام به‌ستو جلی دوراوی له‌به‌ر کرد یا سه‌ری داپۆشی یا بۆنی له‌خۆی دا نه‌یزانی و له‌بیری چو ئه‌وه‌ هیچ فدییه‌کی له‌سه‌ر نیه‌.

(۱۳) هه‌ر کاتیك حاجی گه‌یشه‌ که‌ عبه‌ ته‌لبیه‌ کردن ده‌پچرینیّت پیش ئه‌وه‌ی ده‌ست بکات به‌ته‌واف ئه‌گه‌ر به‌حه‌جی ئیسراحه‌ت (التمتع) یا له‌عومره‌دا بو.

(۱۴) خیرا رۆیشتن (الرمل) و شانی راست پوت کردن (الإضطباع) دروست نیه‌ ته‌نیا له‌ته‌وافی هاتن دا (طواف القدوم) نه‌بیّت، و خیرا رۆیشتن (الرمل) تاییبه‌ته‌ به‌سی سورانه‌وه‌ی یه‌که‌م (الأشواط الثلاثة) و به‌پیاوانه‌وه‌ به‌س نه‌ک بۆ ئافره‌تان.

(۱۵) ئەگەر حاجى گومانى بۆ پەيدا بو ئايا سى جارى سوراۋەتەۋە بە دەۋرى كەعبەدا يان چۈرۈك
جار لەتەۋافدا ئۇۋا باسى جارى دابىئەت ۋە ئۇۋانى تىر تەۋاۋى بىكەت ۋە لەسە عىش دا واتە لەسە ۋاۋ
مەپۋە شىدا بە ھەمان شىۋە.

(۱۶) كىشە نىۋە دروستە تەۋاف كىردن لەدۋاى زەمزمە ۋە مەقام لەكەتە قەلئە باغى دا، مزگەوت
ھەمۋى ھەر جىگەى تەۋافە چ لەخۋارەۋە لەسەر زەۋى بىت ۋە چ لەسەر ھەۋە لەسۈرپانەۋەى
قاتەكانى تىرى سەر ھەۋەى مزگەوت بىت.

(۱۷) لەكارە خىراپ ۋە ناپەسەندەكانى تەۋافى ئافرەت ئۇۋە يە كەخۇپازاۋە ۋە باقۇ بىرىقۇ ۋە بۇنى
خۇش ۋە خۇ جوان ۋە باش دانە پۇشەت. (بەلكۇ لەھەمۇ كات ۋە لەھەمۇ شۈبۈنەكدا دەبى دور بىت
لەخۇ رازۋەبى بى شەرىۋى ۋە بۇن بەخۇۋە كىردن ۋە خۇدانە پۇشەن ۋە سفورى ۋە دەبى ھەمىشە بالا
پۇش بىت ۋە پۇشاكى شەرىۋانە لەبەر بىكەت بەتايىبە تىش لەحەج ۋە عومرەدا. - ۋەرگىپ).

(۱۸) ئافرەت ئەگەر كەۋتە بى نۆبىزىۋە ياخۈبىنى دۋاى مندال بون لەدۋاى ئىحرام بەستىن دروست
نىۋە تەۋاف بەدەۋرى مالى خۋادا بىكەت ھەتاكۇ پاك دەبىتەۋە.

(۱۹) دروستە بۇ ئافرەت بەھەر پۇشاكىكە ھەزى لى يە ئىحرام بىبەستىت ۋە ورىا بىت لەخۇ چۈاندن
بەپىۋان واتە جىل ۋە بەرگى پىۋانە لەبەر نەكەت ۋە ئاگادارى ئۇۋە بىت بەخۇپازاۋەبى ۋە پۇشاكى
جۋانى سەرنج پاكىشەۋە نەچىتە دەر بەلكۇ دەبى جىل ۋە بەرگى ھەل فرىۋىنەر لەبەر نەكەت.

(۲۰) بەزىمان گۈتنى نىۋە لەغەبرى ھەج ۋە عومرە - لەبەندايە تىەكانى تىرىشدا - داھىنانىكى تازە ۋە
نۋى يە ۋە بەدەنگ گۈتنى ئۇۋە خىراپ تىرىش.

(۲۱) حه‌رامه و دروست نیه موسلمانى موکه‌لله ف که له شوینه‌کانى ئیحرام به‌ستن (المواقیت) تىّ بپه‌ریت به‌بىّ ئیحرام به‌ستن - ئە‌گەر به‌مه‌به‌ستى حه‌ج یا‌عومره هاتبیت.

(۲۲) حاجى یان عومره‌کارى هاتو به‌رێگه‌ى هه‌وادا هات واته به‌فرۆکه هات و گه‌یشته راستى میقات ئیحرام ببه‌ستیت و خو ئاماده بکات بۆ ئیحرام به‌ستن پێش ئه‌وه‌ى بگاته میقات وه‌کێشه نیه ئە‌گەر ئیحرام به‌ستن له‌پێش میقاته‌وه ببه‌ستیت له‌ترسى ئه‌وه‌ى نه‌وه‌کو له‌ناو فرۆکه‌دا خه‌وى لى بکه‌ویت یا له‌بىرى بچیت.

(۲۳) ئه‌وه‌ى زۆرێک له‌خه‌لکى ئە‌نجامى ده‌ده‌ن له‌زۆر هینانه‌وه و کردنى عومره‌یه‌کى زۆر له‌دواى حه‌ج له‌ته‌نعیم یا له‌جه‌عرانه‌وه که‌هیچ به‌لگه‌یه‌ک له‌سه‌ر شه‌ریعه‌تى نیه. (واته عومره هینانه‌وه‌ى زۆر بۆ دایک و باوک و که‌س و کار و خو ماندو کردن و شه‌که‌ت کردنیکی زۆرو خه‌رج کردنى مالێکی زۆر به‌به‌لاش. چونکه ده‌بىّ هه‌مو جارێک بچنه‌وه ته‌نعیم یا جه‌عرانه‌و له‌وىّ خو بشوون و ئیحرام ببه‌ستن و بینه‌وه بۆ به‌یت و ته‌واف و سه‌فاو مه‌روا بکه‌ن، ديار ئە‌مه‌ش هه‌م ماندوو شه‌که‌ت ده‌بن و هه‌م پاره و پولێکی زۆریشى تىّ ده‌چیت و دروستیش نه‌بیت، چونکه له‌شه‌ریعه‌تى ئیسلامدا هیچ به‌لگه‌ى دروستى و بونى نیه. ته‌نیا بۆت هه‌یه عومره‌ى خوۆت بکه‌یت و به‌س، ئە‌گه‌رنا له‌سه‌رى قه‌رزدار ده‌بنه‌وه.. وه‌رگێڕ-).

(۲۴) حاجى پۆزى ته‌روییه واته پۆزى هه‌شته‌مى (ذی‌الحجه) له‌شوینى مانه‌وه‌ى (محل‌الإقامة) ى خۆى له‌مه‌که‌که ئیحرام ده‌به‌ستیت، هیچ پێویست ناکات پابه‌ند ببیت به‌وه‌ى که‌ده‌بىّ ناو مه‌که‌که یان له‌(المیزاب) ئیحرام ببه‌ستیت هه‌روه‌کو زۆرێک وا ده‌که‌ن و هیچ خوا حافیژیشى له‌سه‌ر نیه کاتێک له‌مينا ده‌رده‌چیت.

(۲۵) له میناوه به ره و عهرفه به پری ده که ویت له پوژی نویه می ذی الحجة باشتر وایه دوی خور هه لاتن بیټ.

(۲۶) نابی پیش خور ناوا بون عهرفه به جی بهیلت و به پری بکه ویت بو مزده لیفه، وه نه گه حاجی دوی خور ناوا بون که وته ری ده بی زور له سه رخوو هیمانه و به یقار برویت.

(۲۷) نویژی شیوان و خه وتنان دوی نه وهی گه یشتنه موزده لیفه ده کورت به کورت کردنه وه و کوزدنه وه جا چ له سنوری کاتی نویژی شیواندا بیټ یا خود دوی که وتنه ناو سنوری کاتی نویژی خه وتنان بیټ جیاوازی نیه.

(۲۸) دروسته به رده کان له هه ر شوینیک هه ل بگریته وه و مه رج نیه ته نیا هه ر له موزده لیفه هه ل بگریته وه.

(۲۹) دروست نیه به رده کانی په جم بشوریته وه، چونکه نه مه له پیغه مبه ره وه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه هاتوه که به رده کانی شردبنه وه و نه هاوه له به ریزه کانی ﷺ شتی وایان کردوه.

(۳۰) دروسته بی هیزو په ک که وته کان له نارفه تان و مندال و هاوشیوهی نه وان له مزده لیفه وه له کۆتایی شه ودا به پری بکه ون.

(۳۱) حاجی نه گه ر گه یشته مینا له پوژی جه ژندا له به رد هاویشتنی (العقبه) دا ته لبیه ده پچرینیت وچیدی ته لبیه واته (لیک اللهم لیک ...) ناکات.

(۳۲) مه رج نیه به رده کان له شوینی تی گرتنه که (المرمی) بمینیتته وه به لکو مه رج نه وه یه بکه ونه ناویه وه.

۲۰۲) به گویره‌ی پاسترین قسه و رای زانایان (أهل العلم) ماوه‌ی سه‌ر برین هه‌تا خۆر ئاوا‌ی پۆژی سی‌یه‌م له‌ پۆژه‌کانی ته‌شریق (أیام التشریق).

(۳۴) ته‌وافی گه‌رانه‌وه (طواف الإفاضة) پوکنیکه له‌پوکنه‌کانی حه‌ج دروست نابیت ئه‌و حه‌جه دانامه‌زیت به‌بی ئه‌و ته‌وافه، وه‌ده‌کری دوا بخریت بۆ پۆژه‌کانی دوا‌ی مینا.

(۳۵) ئه‌و که‌سه که‌حج و عومره‌ی به‌یه‌که‌وه (القارن) کرد بی‌ته‌نیا یه‌ک سه‌فاو مه‌روه‌ی (السعی) له‌سه‌ره، هه‌روه‌ها ئه‌و که‌سه‌شی که‌حجی به‌ته‌نیا (الإفرادی) کرد بی‌ته‌.

(۳۶) باشتر وایه حاجی کاره‌کانی پۆژی قوربانی به‌سه‌ر یه‌که‌وه و یه‌ک له‌دوا‌ی یه‌ک (ترتیب) ئه‌نجام بدات یه‌که‌م جار به‌به‌رد هاویشتنی عه‌قه‌به (رمی جمره‌ العقبه) بکات و ئه‌مجار سه‌ربرینی قوربانی و ئه‌مجار سه‌رتاشین یان کورت کردنه‌وه و ئه‌مجار ته‌وافی به‌یت و ئه‌مجار سه‌عی واته‌ کردنی سه‌فاو مه‌روه. خۆ ئه‌گه‌ر پێش یه‌کتیشیان بخات هه‌ر دروسته و چی تێدا نیه.

(۳۷) ئه‌و کارانه‌ی که‌هه‌لا‌ل بونه‌وه‌ی واته‌ ئیحرام شکاندنی ته‌واویان پێی داده‌مه‌زیت چه‌ند کاریکن که‌له‌م ریز به‌ندیانه‌ی خواره‌وه‌دا گردیان ده‌که‌ینه‌وه:

(أ) به‌رد هاویشتنی عه‌قه‌به (رمی جمره‌ العقبه).

(ب) سه‌رتاشین یان کورت کرنه‌وه. (سه‌باره‌ت به‌ئافره‌تانیش قرتاندنی یا برینی سه‌ری پرچ به‌قه‌ده سه‌ره په‌نجه‌یه‌ک. وه‌رگێتی).

(ج) ته‌وافی گه‌رانه‌وه له‌گه‌ل سه‌عی واته‌ سه‌فاو مه‌روه (طواف الإفاضة مع السعی).

(۳۸) ئه‌گه‌ر حاجی په‌له‌ی کردو ویستی له‌مینا ده‌ربجیت ده‌بی له‌پێش خۆر ئاوا بون بگه‌ریته‌وه و له‌مینا ده‌ربجیت. (دیاره مه‌به‌ستی له‌خۆر ئاوا بونی سینزه‌ی مانگی ذی الحجه‌یه. وه‌رگێتی).

(۳۹) مندالیک که نه توانیبت به رده کان بهاویت ئه و سهرپرشتیاره که ی بوی ده هاویت دوی ئه وهی که به رده کانی خوی ده هاویت.

(۴۰) دروسته بۆ ئه و که سه ی که ناتوانیبت به رده کانی بهاویت به هوی نه خوشی یان به هوی پریه وه یان به ههر هۆکاریکی تر بیبت که یه کیکی تر له بری خوی بنخیریبت و به وه کاله ت به رده کانی بۆ بهاویت.

(۴۱) دروسته بریکار (النائب) یه که مجار له بری خوی به رده کان بهاویت، ئه مجار هی ئه و که سه ی که به بریکاری خوی داناوه ههر سی به رد هاویشتنه کانی (الجمار الثلاثة) له هه مان شوین بهاویت . (واته له ههرسی به رد هاویشتنه کان یه که مجار به رده کانی خوی ده هاویت و ئه مجار هی ئه وه که سه ی که به وه کیلی خوی داناوه له هه مان پیگه و شوین که هی خوی لی هاویشتوه . وه رگیی).

(۴۲) پیویسته له سه ر ئه و حاجیه ی که حه ج به ئیسراحه ت (التمتع) یان حه جی به یه که وه (قارناً) ده کات - له دانیشتوانی (حاضری) مزگه وتی حه رام نه بو - ئه و ده بی قوربانیه ک (هدی) که بریتیه له مه ریک یان حه وت یه کی وشتریک یان حه وت یه کی مانگایه ک بکات واته سه ر بپریت.

(۴۳) ئه گه ر (التمتع) - واته ئه و که سه ی که حه ج به ئیسراحه ت و بی عومره ده کات و (القارن) - واته ئه وه که سه ی که حه ج و عومره که ی به یه که وه ده کات) له توانای دا نه بو قوربانی (الهدی) بکات ئه و ا پیویسته له سه ری سی پۆژ له حه ج به پۆژو بیبت و حه وت پۆژیش که گه رایه وه ناو مال و مندالی به پۆژو بیبت که ده کاته ده پۆژ.

(۴۴) باشتر وایه ئه و سی پۆژه پیش پۆژی عه ره فه بگریبت بۆ ئه وه ی پۆژی عه ره فه به پۆژو نه بیبت، ده نا ده بی له پۆژه کانی ته شریقدا به پۆژو بیبت.

(۴۵) دروسته نُو سى پۆژه به سەر يه كه وه بگريت و ههروهها به جياش دروسته به لام نابى بيان خاته دواى پۆژه كانى ته شريف، ههروهها حوت پۆژه كهى تريش ده توانيت به سەر يه كه وه يان به جيا جيا بيان گريت.

(۴۶) ته وافى خوا حافظى (طواف الوداع) له سەر هه مو حاجيه ك واجبه ته نيا ئافره تانى بى نويزو خوينى دواى مندال (الحائض والنفساء) نه بيت.

(۴۷) سوننه ته سهردانى مزگه وتى پيغه مبه ﷺ چ له دواى حج كردن بيت يان له پيش حج كردن بيت يان له هه ر كاتيكي تر دا بيت له سال دا.

(۴۸) سوننه ته بُو نُو كه سهى سهردانى مزگه وتى پيغه مبه ﷺ ده كات كه چوه ژوره وه دو پكات سوننه تى (تحية المسجد) واته سلوى مزگه وت له هه ر شوييكي مزگه وت دا بيت به لام باشتر وايه له په وزه ي پيروزدا بيكات.

(۴۹) سهردانى گوڤرى پيغه مبه ﷺ وه ر گوڤرستانىكي تر بيت ته نيا بُو پياوان شه رعيه به بى ئافره تان به مهرجى نُو سهردانه به بى سه فهرى تايبه تى و كاروانسازى بُو كردن بيت.

(۵۰) ده ست هينان به حوجره ي پيروز يان ماچ كردنى يان سوڤانه وه به ده وري دا داهينراويكى تازه ي خراپه (بدعة منكرة) و له پيشينه ي پياو چاكانه وه نه هاتوه و وه ئه گه ر مه به ست له ته و اف كردنى حوجره بُو نزيك بونه وه ت بيت له پيغه مبه ﷺ نُو وه هاوبه ش پهيدا كردنى گه وره يه و به هيج شيوه يه ك دروست نيه خوا په نامان بدات.

(۵۱) بُو كه س دروست نيه كه داواى جى به جى كردنى پيداويستيه يا له سەر لابردي به لاو ته نگه و چه له مه و ناخوشيه كانى له سەر لابdat چونكه نُو مه هاوبه شى (شرك) پهيدا كردنه.

(۵۲) ژيانی پيغه مبه ر ﷺ له ناو گوردا ژياننكي به رزه خيه و له ر ه گه زي (جنس) ژيانی پيش مردنی نيه، به لكو ژياننكيه كه س چونيته تي و ناخ و ناوهرؤكي ته نيا خواي پاك و بيگه رد نه بيت كه سي تر نازانيت.

(۵۳) ئه وهی هندی له ميوان و ئه و كه سانهی سهردانی مزگه وتی پيغه مبه ر ﷺ ده يکه ن له وهی كه پو ده كه نه گورپی پيغه مبه ر ﷺ ده ست به رز ده كه نه وه دوعا ده كه ن دروست نيه بيده يه و له داهينراوه كانه.

(۵۴) سهردانی گورپی پيغه مبه ر ﷺ واجب نيه و نه مهر جيكه له مهر جه كانی حج هه روه كو هه ندي له خه لکی عه وام بوی چون و بيرو باوه ريان وايه.

(۵۵) ئه و فهرمودانهی كه به ده ستي ئه و كه سانه وه يه كه ده لئين سه فهر كردن و كاروانسازي بۆ سهردانی گورپی پيغه مبه ر ﷺ شه رعيه و دروسته يان پال پشته كانيان (الأسانيد) لاوازو بی هيزن ياخود دانراون (موضوعه) ن،

دوعاكان (الأدعية)

ئەمانەى خوارەوہ كۆمەلئىك دوعاو پارانەوہن ئەوہى كە ئارەزوت لى يەو و لەگەل داخوازى و كىشەكانى تۇدا دىنەوہ ياخود ئەوہندەى دەتوانىت لەعەرەفات لە (مشعر الحرام) ولەھەر شوئىنىكى ترچ لەكارەكانى حەج و عومرەدا يان لەھەر شوئىن و لەھەر كاتەكانى ترى ژياندا پىئويستت پى بون بيان خوئىنە بەويستى خوا خواى گەورە لىت وەر دەگرىت و وەلامت دەداتەوہ .

- اللھم: أسألك العفو والعافية في ديني ودنياي وأهلي ومالي. اللھم استر عوراتي، وآمن روعاتي، اللھم احفظني من بين يدي ومن خلفي، وعن يميني وعن شمالي ومن فوقي، وأعوذ بعظمتك أن أعتال من تحتي.
- اللھم: عافني في بدني، اللھم عافني في سمعي، اللھم عافني في بصري. لا إله إلا أنت. اللھم إني أعوذ بك من الكفر والفقير ومن عذاب القبر، لا إله إلا أنت. اللھم أنت ربّي لا إله إلا أنت خلقتني

وأنا عبدك، وأنا على عهدك وعدك ما استطعت، أعوذ بك من شر ما صنعت، أبوء لك بنعمتك عليّ، وأبوء لك بذنبي، فاغفر لي، إنه لا يغفر الذنوب إلا أنت. اللهم إني أعوذ بك من الهم والحزن، وأعوذ بك من العجز والكسل، ومن البخل والجبن، وأعوذ بك من غلبة الدّين، وقهر الرجال. اللهم اجعل أول هذا اليوم صلاحاً وأوسطه فلاحاً، وآخره نجاحاً، وأسألك خيري الدنيا والآخرة يا أرحم الراحمين.

• اللهم: إني أسألك الرضى بعد القضاء، وبرد العيش بعد الموت، ولذة النظر إلى وجهك الكريم، والشوق إلى لقائك، في غير ضراءٍ مضمّرة، ولا فتنة مضلّة، وأعوذ بك أن أظلم أو أظلم، أو أعتدى أو يُعتدى عليّ، أو أكتسب خطيئة أو ذنباً لا تغفره.

• اللهم: إني أعوذ بك أن أُرذِل إلى أرذل العُمر. اللهم اهدني لأحسن الأعمال والأخلاق لا يهدي لأحسنها إلا أنت.. واصرف عني سيئها لا يسرفها عني سيئها إلا أنت.

• اللهم: اصلح لي ديني، ووسع لي في داري، وبارك لي في رزقي. اللهم إني أعوذ بك من القسوة والغفلة والذلة والمسكنة، وأعوذ بك من الكفر والفسوق والشقاق والسمعة والرياء. وأعوذ بك من الضمم والبكم والجدام وسوء الأَسقام.

• اللهم: أت نفسي تقواها، وزكها أنت خير من زكها، أنت وليها ومولاها. اللهم إني أعوذ بك من علم لا ينفع، وقلب لا يخشع، ونفس لا يشبع، ودعوة لا يستجاب لها.

• اللهم: إني أعوذ بك من شر ما عملت، ومن شر ما لم أعمل، وأعوذ بك من شر ما علمت، ومن شر ما لم أعلم. اللهم إني أعوذ بك من زوال نعمتك وتحول عافيتك، وفجأة نقمتك، وجميع سخطك.

- اللهم: إني أعوذ بك من الهدم والتزدي ومن الغرق والحرق والهزم، أعوذ بك من أن يتخبطني الشيطان عند الموت، وأعوذ بك أن أموت لديغاً، وأعوذ بك من طمع يهدي إلى طبع.
- اللهم: 'ني أعوذ بك من منكرات الأخلاق والأعمال والأهواء والأدواء، وأعوذ بك من غلبة الدَّيْن، وقهر الرجال، وشماتة الأعداء.
- اللهم: أصلح لي ديني الذي هو عصمة أمري، وأصلح لي دنياي التي فيها معاشي، وأصلح لي آخرتي التي إليها معادي، واجعل الحياة زيادةً لي في كل خير، واجعل الموت راحة لي من كل شر، رب أعني ولا تعن عليّ، وانصرني ولا تنصر عليّ، واهدني ويسر الهدى لي.
- اللهم: اجعلني ذكّاراً لك، شكّاراً لك، مطوعاً لك، مخبّئاً إليك، وأوأهاً منيباً، رب تقبل توبتي، واغسل حوبتي، وأجب دعوتي، وثبت حجتي، واهد قلبي وسدد لساني، واسلل سخيمة صدري.
- اللهم: إني أسألك ثبات في الأمر، والعزيمة على الرشد، وأسألك شكر نعمتك وحسن عبادتك، وأسألك قلباً سليماً، ولساناً صادقاً، وأسألك من خير ماتعلم، وأعوذ بك من شر ماتعلم، وأسئفرك مما تعلم، وأنت علام الغيوب.
- اللهم: اللهمني رشدي، وقني شر نفسي. اللهم إني أسألك فعل الخيرات وترك المنكرات، وحب المساكين، وأن تغفر لي وترحمي، وإذا أردت بعبادك فتنة، فتوفني إليك غير مفتون.
- اللهم: أسألك حبك وحب من يحبك، وحب كل عمل يقربني إلى حبك. اللهم إني أسألك خير السألة، وخير الدعاء وخير النجاح، وخير الثواب، وثبتني وثقل موازيني، وحقق إيماني، وارفع درجتي، وتقبل صلاتي وعبادتي واعفر خطيئاتي، وأسألك الدرجات العلى من الجنّة.

- **اللهم:** إني أسألك فواتح الخير وخواتمه وجوامعه، وأوله وأخره، وظاهره وباطنه، والدرجات العلى من الجنة.
- **اللهم:** إني أسألك أن ترفع ذكري، وتضع وزري، وتطهر قلبي، وتحصن فرجي، وتغفر لي ذنبي.
- **اللهم:** إني أسألك أن تبارك في سمعي، وفي بصري، وفي خلقي، وفي خلقي، وفي أهلي، وفي محيائي، وفي عملي، وتقبل حسناتي، وأسألك الدرجات العلى من الجنة.
- **اللهم:** إني أعوذ بك من جهد البلاء، ودرك الشقاء، وسوء القضاء، وشماتة الأعداء، اللهم مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك، اللهم مصرف القلوب صرف قلوبنا على طاعتك.
- **اللهم:** زدنا ولا تنقصنا، وأكرمنا ولا تُهّننا، وأعظنا ولا تحرمنا، وآثرنا ولا تؤثر علينا، اللهم أحسن عاقبتنا في الأمور كلها، وأجرنا من خزي الدنيا وعذاب الآخرة.
- **اللهم:** أقسم لنا من خشيتك ما تحول به بيننا وبين معصيتك، ومن طاعتك ما تبلغنا به جنتك، ومن اليقين ما تهوّن به علينا مصائب الدنيا، ومتعنا بأسماعنا وأبصارنا وقواتنا ما أحييتنا واجعلها الوارث منا، واجعل ثأرنا على من ظلمنا، وانصرنا على من عادانا، ولا تجعل الدنيا أكبر همّنا ولا مبلغ علمنا، ولا تجعل مصيبتنا في ديننا ولا تسلط علينا بذنوبنا من لا يخافك ولا يرحمنا.
- **اللهم:** إني أسألك موجبات رحمتك، وعزائم مغفرتك، والغنيمة من كل بر، والسلامة من كل إثم، والفوز بالجنة والنجاة من النار.
- **اللهم:** لاتدع لنا ذنباً إلا غفرت، ولا عيباً إلا سترته، ولا همماً إلا فرجته، ولا ديناً إلا قضيته، ولا حاجة من حوائج الدنيا والآخرة هي لك رضاً ولنا فيها صلاح إلا قضيتها يا أرحم الراحمين.

- **اللهم:** إني أسألك رحمة من عندك، تحدي بها قلبي، وتجمع بها أمري، وتلُمُّ بها شعني، وتحفظ بها غائي وترفع بها شاهدي، وتبيّض بها وجهي، وتركي بها عملي، وتلهمني بما رشدي، وترد بها الفتن عني، وتعصمني بما من كل سوء.
- **اللهم:** إني أسألك الفوز يوم القضاء، وعيش السعداء، ومنزل الشهداء، ومرافقة الأنبياء، والنصر على الأعداء.
- **اللهم:** إني أسألك صحة في إيمان. وإيماناً في حُسن خُلق، وبِحاحاً يتبعه فلاح، ورحمة منك وعافية منك ومغفرة منك ورضواناً.
- **اللهم:** إني أسألك الصحة والعفة، وحسن الخلق والرضاء بالقدر. اللهم إني أعوذ بك من شر نفسي، ومن شر كل دابة أنت آخذ بناصيتها، إن ربي على صراط مستقيم .
- **اللهم:** إنك تسمع كلامي، وترى مكاني ونعلم سري وعلايتي، ولا يخفى عليك شيء من أمري وأنا البائس الفقير، والمستغيثُ المستجير، والوَحْلُ المشفق المَقْرُفُ المَعْتَرُفُ إليك بذنبه، أسألك مسألة المسكين، وأبتهل إليك ابتهال المذنب الذليل، وأدعوك دعاء الخائف الضرير، دعاء من خضعت لك رقبته، وذلل لك جسمه، ورغم لك أنفه.

وصلى الله على سيدنا محمد

وعلى آله وصحبه وسلم

بلاوكردنه وهى سايتى فاهرمووده